

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA
SEKTIONEN FÖR MANAGEMENT

VT 2010

MEDIABILDEN AV KRAVALLERNA

EN DISKURSANALYS OM WTO-MÖTET I SEATTLE, EU- TOPPMÖTET I GÖTEBORG OCH G8-MÖTET I GENUA

Författare: Marcus Thedsén, Christian Wilhelmsson

Kandidatarbete i sociologi 61-90 hp

Handledare: Gunilla Albinsson

FÖRORD

Vi skulle vilja tacka: Gunilla Albinsson som varit vår handledare och som gett oss det stöd vi behövt under kandidatarbetet. Ida Jonskog och Jessica Edekling för nyttigt opponentskap under våra handledningar. Philippe Rouchy för goda tips och råd i arbetets inledande fas. Stadsbiblioteket i Karlshamn för att personalen varit tillmötesgående och hjälpsamma. Örjan Zettergren, Jan Hansson och Bodil Svensson på Polismyndigheten i Blekinge för deras tillmötesgående och vänliga uppträdande. Bosse Svensson och Göran Eklund på Sveriges Radio P4, Blekinge för vänligt bemötande och givande samtal. Vi tackar dessa fadderorganisationer för att vi fått en djupare inblick i deras arbetssätt och organisering.

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA

SEKTIONEN FÖR MANAGEMENT

KURS: Sociologisk påbyggnadsskurs SO1307, 61-90 hp, Kandidatarbete 15 hp

FÖRFATTARE: Marcus Thedsén, Christian Wilhelmsson

TITEL: Mediabilden av kravallerna - En diskursanalys om WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg och G8-mötet i Genua.

HANDLEDARE: Gunilla Albinsson

ABSTRACT

Kandidatarbetet handlar om hur kravaller framställs i media. Vi har valt att fokusera på Göteborgs-Posten och Arbetarens rapportering från tre internationella politiska möten, WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg och G8-mötet i Genua. De frågor vi utgått ifrån är, Hur framställs kravallpolisens arbete och insatser under WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg, samt G8-mötet i Genua i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren? Vilka diskurser kan identifieras i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren? Vilka skillnader finns i framställningen om Göteborgs-Posten och Arbetaren fokuserar på ett annat land? Den metod vi använt för att få svar på frågeställningarna är kritisk diskursanalys som företräds av Norman Fairclough och vi har valt Frankfurtskolans kritiska teori och Jürgen Habermas vidareutveckling av den kritiska teorin som utgångspunkt. I resultatet kom vi fram till att tidningars ideologier på olika sätt speglades i framställningarna av kravallpolisens arbete. Göteborgs-Posten var i större utsträckning positiv till kravallpolisens arbete medan Arbetaren hade ett genomgående kritiskt förhållningssätt, vilket främst kom till uttryck i rapporteringen från Göteborg. I Göteborgs-Posten var det aktivisterna som utförde handlingar mot kravallpoliserna och i Arbetaren var bilden den motsatta. De diskurser som vi kunde urskilja var att mötet i Seattle, USA i mindre utsträckning var fokuserat på våldsamma kravaller, men desto mer på politiken bakom mötet. Mediebevakningen från Seattle var också i betydligt mindre omfattning än från Göteborg och Genua, vilket visar att när händelser sker långt ifrån det nationella, lokala minskar rapporteringen. Under mötenas inledande fas nämns förberedande diskurser samt kravallpolisens förberedelser. Under evenemangen hamnade fokus på de våldsamma kravallerna som ägde rum. Efter att mötena avslutats belyses kritiken från olika håll, dels mot aktivisterna och dels mot polisens agerande samt att utredningar och rättsprocesser inletts. Diskurser var nyhetsrapporteringens betoning på våldskonfrontationerna mellan polis och aktivist och det politiska budskapet drunknade i våldet, kaoset samt besvikelsen efteråt. Enligt Frankfurtskolans kritiska teori agerade medierna med hänsyn till ekonomiska faktorer som en del av en kapitalistisk ekonomi, vilket fick effekter på nyhetsrapporteringen. Enligt Habermas, utgör nyhetsrapporteringen ingen demokratisk dialog baserad på kommunikativ rationalitet byggt på sunt förnuft och kritiska reflektioner.

NYCKELORD: Polis, aktivist, demonstration, kravall, diskurs, globalisering, ideologi, kapitalism, media.

BLEKINGE INSTITUTE OF TECHNOLOGY

DEPARTEMENT OF MANAGEMENT

COURSE: Bachelor Thesis

AUTHOR: Marcus Thedsén, Christian Wilhelmsson

TITLE: Media image of riots – A discourse analysis of the WTO meeting in Seattle, EU top meeting in Gothenburg and G8 meeting in Genova

TUTOR: Gunilla Albinsson

ABSTRACT

The subject for this study is how media portrays riots. Our focus have been on the media coverage from Göteborgs-Posten and Arbetaren during three international political meetings, the WTO conference in Seattle, the EU summit in Gothenburg and G8 summit in Genova. The study questions we based our study on were: How was the effort of the riot police portrayed during, the WTO conference in Seattle, the EU summit in Gothenburg and G8 summit in Genova? What discourses could we identify in the newspapers Göteborgs-Posten and Arbetaren? What differences can we see when Göteborgs-Posten and Arbetaren report news from another country? Our methodology for answering our study questions was the critical discourse analysis represented by Norman Fairclough and our theory was the Frankfurt School critical theory as well as Jürgen Habermas further version of the critical theory. Our result was that the ideologies of the newspapers was mirrored in the reports of the riot polices efforts. Göteborgs-Posten were more positive to the efforts of the riot police, were as Arbetaren was more criticizing, as could easiest be seen in the articles covering the EU summit in Gothenburg. In Göteborgs-Posten the activists was portrayed as the ones acting against the riot police and in Arbetaren the roles were reversed. We also saw that there were less news from Seattle, USA compared to Gothenburg and Genova, which can applies to when events like this took place far away from national and local affairs the news coverage decreases. During the meetings introduction phase you could see preliminary discourses and that the riot police are preparing for riots. During the events media focused on the violent riots. When the events are over criticism illuminates from different directions, partly against the activists and partly against the riot police actions and that investigations and law suits now has begun. The discourses we could identify was that the focus was put on the violent riot situations, resulting in that the news coverage focusing on the political message was pushed to the side in favor of news about the violence during the chaos and disappointment afterwards. According to the Frankfurt Schools critical theory, the media act according to economical factors due to the capitalistic economy, which has an effect on news coverage. According to Habermas, news coverage doesn't provide a democratic dialogue based on a communicative rationality based on common sense and critical reflections.

KEYWORDS: Police, activist, demonstration, riots, discourse, globalization, ideology, capitalism, media

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA	1
MEDIABILDEN AV KRAVALLERNA	1
Författare: Marcus Thedsén, Christian Wilhelmsson	1
FÖRORD	2
BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA	3
SEKTIONEN FÖR MANAGEMENT	3
FÖRFATTARE: Marcus Thedsén, Christian Wilhelmsson	3
ABSTRACT	3
BLEKINGE INSTITUTE OF TECHNOLOGY	4
DEPARTEMENT OF MANAGEMENT	4
COURSE: Bachelor Thesis	4
ABSTRACT	4
Innehållsförteckning	5
1. INLEDNING	7
1.1 PROBLEMPRECISERING	7
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
1.3 DISPOSITION	8
2. POLITISK BAKGRUND OCH CENRALA BEGREPP	9
2.1 GLOBALISERING	9
2.2 TRANSNATIONELLA RÖRELSER	10
2.2.1 VÄRLDSHANDELSORGANISATIONEN	11
2.2.2 EUROPEISKA UNIONEN	11
2.2.3 G8-GRUPPEN	11
2.3 SOCIALA RÖRELSER	11
2.3.1 YA BASTA - VITA OVERALLERNA	12
2.3.2 ATTAC	13
2.3.3 ANTI - FASCISTISK AKTION (AFA)	13

2.3.4 DET SVARTA BLOCKET	14
3. TIDIGARE FORSKNING	15
3.1 LAG ELLER ORDNING - AV MIKAEL OSKARSSON. POLISENS HANTERING AV EU- TOPPMÖTET I GÖTEBORG 2001.....	15
4. TEORI.....	17
4.1 FRANKFURTSKOLAN	17
4.2 KRITISK TEORI.....	17
5. DISKURSANALYS SOM METOD.....	20
5.1 DISKURSBEGREPPET	20
5.2 DISKURSANALYS	20
5.3 KRITISK DISKURSANALYS	21
5.4 VAL AV METOD	23
5.5 URVAL OCH KÄLLMATERIAL	23
5.5.1 GÖTEBORGS-POSTEN.....	24
5.5.2 ARBETAREN	24
5.6 KÄLLKRITIK	25
5.7 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	25
5.8 METODKRITIK.....	25
6. RESULTAT.....	26
6.1WTO-MÖTET I SEATTLE	26
6.1.1 MEDIADISKURSEN - INNAN WTO- MÖTETS ÖPPNANDE.....	27
6.1.2 MEDIADISKURSEN - UNDER WTO-MÖTET I SEATTLE.....	28
6.1.3 MEDIADISKURSEN - EFTER WTO-MÖTET I SEATTLE.....	29
6.2 EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG	29
6.2.1 MEDIADISKURSEN - INNAN EU-TOPPMÖTETS ÖPPNANDE	30
6.2.2 MEDIADISKURSEN - UNDER EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG.....	31
6.2.3 MEDIADISKURSEN - EFTER EU-TOPPMÖTETS AVSLUTANDE	32
6.3 G8-MÖTET I GENUA.....	36
6.3.1 MEDIADISKURSEN - INNAN G8-MÖTETS ÖPPNANDE.....	36

6.3.2 MEDIADISKURSEN - UNDER G8-MÖTET I GENUA.....	37
6.3.3 MEDIADISKURSEN - EFTER G8-MÖTETS AVSLUTANDE	40
7. ANALYS.....	44
7.1 WTO-MÖTET I SEATTLE	44
7.2 EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG	44
7.3 G8-MÖTET I GENUA.....	46
8. DISKUSSION OCH AVSLUTANDE KONKLUSIONER	47
9. LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING.....	50
Elektroniska källor	50
BILAGA A - KÄLLMATERIAL	53
GÖTEBORGS-POSTEN.....	53
Seattle.....	53
Göteborg	53
Genua	54
ARBETAREN.....	54
Seattle.....	54
Göteborg	54
Genua	55

BILAGOR

Bilaga A källmaterial

1. INLEDNING

Kapitlet inleds med upprinnelsen till kandidatarbetet och anledningen till varför ämnesområdet valdes. Problemprecisering behandlas liksom syftet med studien för att sedan avslutas med kandidatarbetets disposition.

Inom Samhällsvetarprogrammet för organisation och samhällsförvaltning har arbetsplatsanknutna studier varit ett viktigt inslag i utbildningen. Sveriges Radio P4 och Polismyndigheten har utgjort våra fadderorganisationer där vi fått integrera teori med praktik och vidare fått kontakt med olika företrädare för organisationerna. Vi utgår i detta kandidatarbete i sociologi från den studie som skrevs av Marcus Thedsén: "Bland batonger och sköldar hos vänsterrörelsen - en studie om Göteborgskravallerna". Denna studie var en del av tidigare sociologisk fortsättningskurs och uppsatsämnet valdes med association till Polismyndigheten. Vårt gemensamma intresse för samhällspolitiska tilldragelser som exempelvis internationella statsbesök och toppmöten som sker runt om i världen var den främsta orsaken till att vi ville fortsätta arbeta med denna tidigare studie.

Ovan nämnda studie belyste polisens arbete och insatser under EU-toppmötet i Göteborg med två skilda ideologiska perspektiv, dels den liberala Göteborgs-Posten, dels den syndikalistiska tidningen Arbetaren. Frågeställningarna som ställdes var: "Hur framställs polisens arbete och insatser under Göteborgskravallerna, det vill säga under tiden 13-30 juni 2001 i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren?" samt "Vilka diskurser kan identifieras i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren?" Analysen visade att det i Göteborgs-Posten kunde antydast ett mer positivt förhållningssätt till polisens verksamhet under mötesdagarna och där kritiska ståndpunkter i stället artikulerades gentemot aktivisterna. En tid efteråt började emellertid en diskursiv förändring ske där kritik av polisens insatser framfördes i Göteborgs-Posten. I tidningen Arbetaren riktades skarp kritik mot polisens arbete och insatser både under och efter EU-toppmötet i Göteborg.

I denna studie har vi för avsikt att arbeta vidare med utgångspunkten i kandidatarbetet genom att studera mediebevakningen under två likartade politiska evenemang som inträffade under en tvåårsperiod. WTO-mötet i Seattle, USA blev upprinnelsen för våldsamma konfrontationer mellan polis och politiska aktivister, liksom det avslutande G8-mötet i Genua, Italien 2001.¹ Den avgränsning vi har valt inkluderar utgångspunkt i mötenas början och två veckor framåt, 29 nov - 15 dec 1999 i Seattle, 13 - 30 juni 2001 i Göteborg, 18 juli - 4 aug 2001 i Genua. Kandidatarbetet avser även att belysa om det finns skillnader om mediebevakningen fokuserar på ett annat land än Sverige. Vi utgår från den kritiska teorin som har rötter i Frankfurtskolan och metoden vi använder är kritisk diskursanalys som företräds av Norman Fairclough. Dessa teoretiska och analytiska redskap anser vi lämpas sig väl för medieanalysen i vår studie.

1.1 PROBLEMPRECISERING

Under de internationella politiska mötena i Seattle, Göteborg och Genua fanns svensk media på plats för att rapportera och kontinuerligt bevaka händelseförloppet. Mediernas roll var att försöka skildra händelseutvecklingen och förmedla en bild till det svenska folket. Evenemangen var av internationell karaktär och journalister från hela världen var på plats.

¹ Oskarsson, Mikael. Lag eller ordning? – Polisens hantering av EU-toppmötet i Göteborg 2001. Stockholm: Jure Förlag AB, sid. 27.

Studien utgår från politisk sociologi och statsvetenskap och relationen mellan stat och medborgare under demonstrationer och kravaller. Mediebevakningen av konfrontationerna och mötena skedde utifrån olika ideologiska förankringar och däri ligger vårt intresse för detta kandidatarbete.

1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Studiens syfte är att öka förståelsen för de bilder som framställdes av kravallerna i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren, samt den geografiska närhetens betydelse för mediebevakningen.

Studien operationaliseras utifrån följande frågor:

Hur framställs kravallpolisens arbete och insatser under WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg, samt G8-mötet i Genua i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren?

Vilka diskurser kan identifieras i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren?

Vilka skillnader finns i framställningen om Göteborgs-Posten och Arbetaren fokuserar på ett annat land än Sverige?

1.3 DISPOSITION

Andra kapitlet inleds med att definiera och förklara begrepp som är viktiga för vårt ämnesområde vilket innefattar globalisering och transnationella rörelser. Vidare presenterar vi de nya sociala rörelser som varit aktuella inom dessa möten som vi valt att fokusera på. Tredje kapitlet belyser tidigare forskning i form av en avhandling som berör polisarbete under demonstrationer. Därefter kommer vi in på teorikapitlet där vi beskriver kritisk teori, Frankfurtskolans rötter samt Jürgen Habermas vidareutveckling av teorierna. Nästa kapitel avhandlar diskursbegreppet och vår metod: Norman Faircloughs kritiska diskursanalys samt fördelar och nackdelar med metoden. Vi motiverar även källmaterial och vårt tillvägagångssätt i studien. Efter det presenterar vi resultatet i sjätte kapitlet som belyser toppmötena i ordningen Seattle, Göteborg och Genua. Nästföljande kapitel behandlar analysen av det resultat som vi kommit fram till i kandidatarbetet. Sista kapitlet innehåller diskussion och avslutande konklusioner där vi binder ihop och sammanfattar kandidatarbetet utifrån vårt syfte och frågeställningar. En förteckning av litteratur och källor som använts i studien samt vår lista över källmaterialet tillkommer sist i kandidatarbetet.

2. POLITISK BAKGRUND OCH CENRALA BEGREPP

Kapitlet inleds med en beskrivning av globalisering för att sedan övergå till de handelsorganisationer och institutioner som utgjorde den politiska bakgrunden till mötena. Därefter behandlas sociala rörelser som Ya Basta (Vita overallerna) och Attac som tillhör det som även benämns antiglobaliseringsrörelsen.

2.1 GLOBALISERING

Globalisering innebär att gränserna mellan nationalstaterna luckras upp och att avstånden i tid och rum krymper mellan människor i världen. Det går i dag att röra sig relativt fritt i den globala atmosfären där informationsteknologin utgör en viktig del i detta. Detta får effekter på den globala ekonomin men innebär även att politiken och kulturen påverkas nationellt. Äldre maktstrukturer utmanas och många ser det som ett system i globaliseringens spår.² Det lokala, nationella sätts på prov mot det globala och svenska politiker talar mindre ofta om Sverige utan i stället om Europa.

Den ekonomiska globaliseringen som nu sker är enligt i-ländernas samarbetsorganisation OECD:s uppdelat i tre faser: Den första är internationaliseringen av ökad handel där världshandeln från 1950-talet fram till 1990-talet ökat sexton gånger. Det är dock i-länderna som har dominerat och som har stått för 80 procent av handeln. Den andra fasen är transnationaliseringen där företagen investerar och växer över nationsgränserna. Under 1980-talet ökade utlandsinvesteringarna med i genomsnitt 35 procent per år och utrikeshandeln med 10 procent. Kapitalet är koncentrerat till ett fåtal länder där de 150 största företagen i främst USA, Västeuropa och Japan, själva står för en tredjedel av utlandsinvesteringarna. Den tredje fasen är ekonomins globalisering. Finansmarknaden är avreglerad och handeln med valutor, aktier, obligationer och värdepapper har ökat kraftigt. Denna handel har sjudubblats under perioden 1990-1997 och är tio gånger större än övrig världshandel, vilket innebär att informationsteknologin breder ut sig allt mer även gällande affärstransaktioner av olika slag. Detta sker globalt men framförallt i länder där kapitalet enbart är koncentrerat till ett fåtal länder som exempelvis USA och Japan. Utbredningen av marknadsekonomi lokalt och globalt har lett till att företagen kunnat placera sin produktion av varor och tjänster till de länder där de bästa villkoren för skatt och lön finns. Den nya informationsteknologin har vidare medfört möjligheter till omedelbar utdelning på finansmarknaden genom att informationsmängden hanteras snabbare och effektivare.³ Med ett klick på datorn kan fondförvaltare, investerare, banker och bolag föra över stora mängder kapital från en världsdel till en annan.⁴ Tekniken är global men dess tillgång är ojämnt fördelad med fördel för redan kapitalstarka länder. Sociologen Manuel Castells visar att exporten av information från USA koncentreras till ett fåtal aktörer, eliten, vilket skapar en sociospatial splittring. Makten ligger hos dem som kontrollerar kommunikationerna snarare än hos dem som har makten över kapitalet.⁵ Det riktas dock protester mot den ojämna fördelningen av kapital och makt som koncentreras till enbart vissa länder. Konsekvenserna av den ekonomiska globaliseringen är att en stat förlorar sin del av makten och förmågan att själva styra den ekonomiska

² Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122. Göteborg 2001 Del 1*, sid. 47. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/304f1eb6.pdf>

³ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 49.

⁴ Giddens, Anthony. (2003). *En skenande värld. Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. Stockholm: SNS, sid. 25.

⁵ Abrahamsson, Bengt. (2007). *Hierarki. Om ordning, makt och kristallisering*. Malmö: Liber, sid. 92.

utvecklingen. Makten flyttas från det lokala och nationella till internationella, globala aktörer som med hjälp av informationsteknologin krymper avstånden mellan människor. Kapitalets globalisering råder där de internationellt starka marknadsekonomierna har makten och där de fattiga får mindre möjligheter att påverka och därför exkluderas i den globala ekonomiska utvecklingen.⁶ Enligt sociologen Anthony Giddens var detta skälet till att Sovjetkommunismen föll samman med statsägda företag och tung industri som konkurrerades ut av den globala elektroniska ekonomin. Ideologin och kulturen som rådde i Sovjetunionen kunde inte konkurrera med globala medier.⁷ Berlinmurens fall i Östeuropa 1989 med öppnandet av gränser och utvecklingen av informationsteknologin har vidare gynnat marknadsekonomin på olika sätt.⁸

Media är en annan viktig faktor i globaliseringen då framkomsten av snabba kommunikationsverktyg, som exempelvis Internet, har inneburit upprinnelsen till globala mediekoncerner. Denna nya medieform med Internet i spetsen har även givit privatpersoner möjlighet att ta del av hela världens nyheter och både smidigt och fort samtala med andra människor, något som tidigare inte varit möjligt i samma utsträckning. Journalistik- och medieforskaren Stig Hadenius förklarar detta med att ”digitalisering har möjliggjort både effektivare produktion och en distribution i flera olika former: papper, webb och radio”.⁹ Vidare hänvisar Hadenius till besluten som fattades i flera länder världen över att i större utsträckning tillåta privata aktörer på mediemarknaden som en orsak som påskyndat den globala medieutvecklingen.

Hadenius refererar även till Henk Prakke som åsyftar närheten till en nyhetshändelse och att den är avgörande för mottagarens intresse i det som inträffat. Prakke redogör för detta i kriterierna tidsmässigt avstånd, kulturellt avstånd och geografiskt avstånd. Dessa kriterier tar inte hänsyn till sensationer och ovanliga händelser, men visar hur en händelse kan intressera en publik och därigenom även påverkar vilken prioritet en nyhet får när den presenteras i media. I vissa fall kan dessa kriterier även innebära att en nyhet inte presenteras alls, i förmån för något som ligger närmare det publikum mediekällan rapporterar för. Även normer kan påverka prioritet för nyheter och medieformerna lika så. Exempelvis kan en händelse som saknar bild få mindre prioritet i ett medieformat som TV.¹⁰

2.2 TRANSNATIONELLA RÖRELSER

Anledningen till att globaliseringen berörs i kandidatarbetet är att det väckts en stark frustration från olika sociala grupper mot detta fenomen. Det påverkar människor i deras vardag exempelvis när företag läggs ner i Sverige och flyttar utomlands. Det är dock inte globaliseringen som sådan som protesterna riktar sig emot utan kapitalets globalisering. De transnationella rörelser som vi kommer att redogöra för i nästa steg utgör ekonomiska sammanslutningar som på olika sätt befäster denna globalisering och dess ekonomiska maktstrukturer enligt boken ”Göteborgskravallerna och Processerna” författad av Erik Wijk.¹¹

⁶ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 49 f.

⁷ Giddens, Anthony. (2003), sid. 29.

⁸ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 48.

⁹ Hadenius, Stig. (2008). *Massmedier. Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Falun: Scandbok, sid. 215.

¹⁰ Hadenius, Stig. (2008), sid. 303 f.

¹¹ Wijk, Erik. (2002) *Göteborgskravallerna och Processerna*. Stockholm: Manifest, sid. 84.

2.2.1 VÄRLDSHANDELSORGANISATIONEN

Världshandelsorganisationen (WTO) grundades 1995 ur Marrakechavtalet och utgör ett multilateralt handelssystem för medlemmarna. Över 150 stater är medlemmar i organisationen, med fler länder som är intresserade att ansluta sig, tillsammans representerar organisationen över 95 % av världshandeln. Bland de avtal som återfinns i organisationen kan bland annat nämnas tre huvudsakliga avtal. Det första reglerar valutahandel och det andra innehåller regler för handel med och utbyte av tjänster mellan medlemmarna och det tredje avtalet rör upphovsrätt och patentfrågor.¹²

2.2.2 EUROPEISKA UNIONEN

Ursprunget till Europeiska unionen (EU) kan härledas till slutet av andra världskriget då Europas ekonomi skadats svårt. Frankrike, Italien, Benelux-länderna samt Tyskland förenades för att bilda Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) år 1951 med syftet att upphäva konflikter mellan medlemsländerna och att gemensamt stimulera produktionen och försäljningen av kol och stål. Gemenskapen utvecklades sedermera till Europeiska Gemenskapen som i dagsläget har 27 medlemsländer. Det huvudsakliga syftet med unionen är att successivt inrätta en gemensam lagstiftning för medlemmarna och en gemensam valuta, euron ska införas i medlemsstaterna. Vidare är det tänkt att underlätta handel mellan länderna i unionen och göra det lättare för människor att röra sig mellan gränserna i medlemsländerna för såväl handel som turism.

2.2.3 G8-GRUPPEN

G8-gruppen (G8) är en gemenskap med rådgivande karaktär vars ursprungliga syfte var att hantera oljekrisen. 1997 blev gruppens antal medlemsstater åtta då Ryssland anslöt sig. Förutom Ryssland ingick Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Ryssland, Storbritannien, Tyskland och USA i gruppen, men även EU fanns representerad i gruppen. Årligen hölls ett huvudsakligt möte som låg till grund för gruppens gemenskap där olika frågor diskuterades mellan medlemmarnas stads- och regeringschefer. Ämnen som diskuterades varierade från miljöfrågor, bekämpning av terrorism, illegal handel på internationell nivå, minskning av fattigdom till exempelvis regler för vapenhandel. Syftet var dock inte att fatta några beslut i frågorna, utan gruppen agerade mer i konsulterande syfte där erfarenhet och stöd kunde utbytas mellan medlemsstaterna.

2.3 SOCIALA RÖRELSER

Sociala rörelser motsätter sig den exploatering eller möjlighetsansamling som de dominerande grupperna i samhället förfogar över med kraftigt ökade avkastningar och kapitaltillgångar.¹³ Dessa sociala rörelser vill på olika sätt framhäva den orättvisa behandlingen av de svagare sociala grupperna i samhället. Starka grupper i samhället som företagsledare eller högt uppsatta politiker i deras handlande eller snarare bristen på politikernas handlande, utgör det som protesterna riktar sig emot. En social rörelse kan vidare ses som en slags kampanj vilket i flera avseenden motsvarar en valkampanj som kräver att missförhållanden som drabbar svagare sociala grupper ska åtgärdas. Inom sociala rörelsers kampanjarbete ingår flera olika

¹² http://www.wto.org/English/thewto_e/vacan_e/recruit_e.htm.

¹³ Tilly, Charles. (2000). *Beständig ojämlikhet*. Lund: Arkiv, sid. 21, 222.

typer av arbetsmetoder eller uttryck som exempelvis att organisera marscher, demonstrationer, trycka upp broschyrer, bära märken och ropa slagord.¹⁴ Det som är utmärkande för sociala rörelser är deras direkta uppmaning till makthavare att åtgärda ett problem eller förhållande som det råder ett missnöje över. Demonstrationer och kravaller blir uttrycket för denna missbelåtenhet som exempelvis en regerings förda politik inom nationsgränserna eller för att vi är medlemmar i Europeiska unionen.

De rörelser som utvecklades i Storbritannien i början på 1800-talet hade som syfte att utöva påtryckningar på tjänstemän genom att arrangera politiska möten, trycka upp broschyrer och göra uttalanden i massmedier. Tankarna bakom detta uttryckssätt kom från politiska entreprenörer som John Wilkes, Lord George Gordon, William Cobbet, Daniel O'Connell och Francis Place, vilka förhandlade fram nya former av politiskt handlande i samråd med myndigheter, fiender och konkurrenter.¹⁵ Det är också dessa sociala rörelser som enligt Hans Abrahamsson, docent i freds- och utvecklingsforskning vid Göteborgs universitet genomgått en förändring i det politiska landskapet. Under efterkrigstiden hade detta landskap bestått av politiska partier och folkrörelser med en gemensam ideologi och konkreta politiska krav. Partierna var välorganiserade och det upprättades tydliga medlemsregister och mötesprotokoll fördes noggrant. Politik tog tid med omröstningar på kongresser och ett flertal möten anordnades som del av den demokratiska beslutsprocessen. Nya sociala rörelser som speciellt var aktiva under EU-toppmötet i Göteborg 2001, exempelvis Antifascistisk Aktion (AFA) tror inte på tröga organisationer eller långtdragna medlemsmöten. De vill agera direkt för att fokusera på sakfrågan. I Göteborg hade Antifascistisk Aktion (AFA) tryckt upp affischer som föreställde en jättestor ödla, som trampar ner skyskrapor och orsakar förödelse. Budskapet var: "Stoppa EU-toppmötet: Agera - Blockera - Sabotera - fredag 15 juni-samling 10.00".¹⁶

2.3.1 YA BASTA - VITA OVERALLERNA

Ya Basta, Vita overallerna tillhör en del av dessa nya sociala rörelser som växt fram under senare decennier och är en del av antiglobaliseringsrörelsen. Vita overallerna motsätter sig kapitalets globalisering som de likställer med företagsdominans och imperialism. Vita overallerna dök för första gången upp i samband med Internationella Valutafondens (IMF) möte i Prag år 2000 då de med stora gummidäck, skumgummiskydd och madrasser försökte pressa sig igenom poliskedjorna i en fredlig civil olydnadsaktion.¹⁷ Namnet Ya Basta står för "Nu räcker det" och syftar på det förtryck och marginalisering som svagare grupper och samhällsklasser utsätts för som exempelvis arbetslösa, illegala invandrare och förtryckta hemmafruar.¹⁸ Vita overallerna är en symbol för att sluta vara osynlig, vilket overallerna symboliserar och bli synlig genom aktion.¹⁹ Kampen handlar om att ersätta utanförskap med medborgarskap. Vita Overallerna är både en organisations- och aktionsform, som växte fram i Chiapas i Mexico och som bestod av italienska aktivister som ville utveckla alternativa politiska metoder byggda på icke-våld. Masken är symbolen för det osynliga motståndet. Subcommandante Marcos och zapatisternas kamp har inspirerat Vita overallerna men den svarta

¹⁴ Tilly, Charles. (2000), sid. 222 f.

¹⁵ Tilly, Charles. (2000), sid. 225 f.

¹⁶ Abrahamsson, Hans. (2006). *En delad Värld. Göteborgshändelserna i backspeglén*. Stockholm: Leopard förlag, sid. 25, 27, omslag.

¹⁷ Berg, Anton (2007) Sebastian Valescos, *Om Göteborgskravallerna*. P3-dokumentär, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2519&artikel=1770508>, Wijk, Erik (2002), sid. 83 f.

¹⁸ Abrahamsson, Hans. (2006), sid. 45.

¹⁹ Berg, Anton (2007)

masken har bytts ut mot de vita overallerna.²⁰ Zapatisterna är en befrielseörelse som kallar sig EZLN (Zapatistarmén mot nationell befrielse och kämpar mot det demokratiska förtryck som den mexikanska regeringen har ställt mot delstaten Chiapas i Mexico). Kampen handlar för zapatisterna om kraven arbete, jord, tak, mat, hälsa, utbildning, oberoende, frihet, demokrati, rättvisa och fred. Namnet kommer från Emiliano Zapata som kämpade i den mexikanska revolutionen för bönderna enligt solidaritetsföreningen K'inal som sympatiserar med zapatisterna i Chiapas, Mexico.²¹ Vita overallernas principer kristalliseras från zapatismen och ansiktslösheten. Genom symboliska inträngningsförsök mot politiska möten och konferenser synliggör de gränserna som folket blivit utestängda ifrån. Vita overallerna är inte emot Europa utan för det. Men inte för EU, utan för ett Europa med universella medborgarrättigheter och ett öppet medborgarskap byggd på verklig lokal och direktdemokratisk federalism enligt Wijks bok.²²

2.3.2 ATTAC

Attac är en förkortning för L' Association pour la taxation des transactions financières pour l'aide aux citoyens vilket betyder föreningen för beskattning av kapitaltransaktioner för medborgarens bästa. Nätverket är en franskbaserad rörelse och upphovsmannen är den franske chefredaktören för "Le Monde diplomatique", Ignacio Ramont. År 1997 skrev Ramont en ledarartikel där han förespråkade en så kallad Tobinskatt för att minska spekulationerna i ekonomin samt globaliseringens effekter på människors trygghet. Artikelnen fick en så pass stor respons att det ledde till att nätverket Attac bildades. För Sveriges del fick rörelsen sitt fäste år 2001. Under EU-toppmötet i Göteborg 2001 presenterade Attac ett antal krav på unionen, bland annat möjligheterna att införa Tobinskatt och en Tobinzon. Men även krav på skuldavskrivning för de fattigaste länderna till EU:s medlemsstater samt att den offentliga verksamheten inte ställdes ut på den fria marknaden.²³ Organisationen har en avdelning i Göteborg, Attac Göteborg.

2.3.3 ANTI - FASCISTISK AKTION (AFA)

Antifascistisk Aktion (AFA) är del av en internationell antifascistisk rörelse och kämpar mot kapitalism, sexism, homofobi och rasism. AFA bildades 1993 och är en Stockholmsbaserad rörelse som mestadels har blivit känt för sitt antirasistiska och antifascistiska motstånd. AFA:s grundprinciper är ingen plattform för fascism, inga demonstrationer, inga möten, inga fascistiska konserter. Nätverket är en utomparlamentarisk vänsterrörelse, vilket bland annat innebär att konfrontation med fascister kan bli aktuellt för att uppnå målet att förhindra fascismens utbredning. AFA är en platt organisation utan hierarkiska strukturer vilket bland annat innebär att det inte finns något medlemsregister eller styrelse och ordförande för organisationen.²⁴

²⁰ Abrahamsson, Hans. (2006), sid. 45, 308.

²¹<http://www.kinal.se/zapatisterna>. <http://www.kinal.se/foreningen-k-inal>

²² Wijk, Erik. (2002), sid 86 ff.

²³ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 484 ff. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/36db93cc.pdf>.

²⁴ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 473 f.

2.3.4 DET SVARTA BLOCKET

Det svarta blocket är beteckningen på en del av en demonstration, ett block. Det svarta blocket fick ett uppsving i samband med globaliseringsrörelsens protester på Internationella Valutafondens möte (IMF) i Prag år 2000, men nämndes vid det tillfället det blå blocket. Skälet till namnet har sitt ursprung i att aktivisterna som deltar i demonstrationstågen oftast är svartklädda med maskering av svarta luvor samt att de är unga. AFA är en av flera organisationer som kan ingå i det svarta blocket. I Tyskland på 1980-talet var det svarta blocket inte främmande för att ta till våldshandlingar för att som de själva uttryckte det, för att försvara sig mot polisen.²⁵

²⁵ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 491 f.

3. TIDIGARE FORSKNING

Detta kapitel behandlar avhandlingen Lag eller ordning? av Mikael Oskarsson som belyser komplexiteten och de svåra avvägningarna i kravallpolisernas arbete under stora demonstrationer.

3.1 LAG ELLER ORDNING - AV MIKAEL OSKARSSON. POLISENS HANTERING AV EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG 2001.

I avhandlingen *Lag eller ordning?* skriven av polisinspektör Mikael Oskarsson beskrivs och analyseras polisens hantering av EU-toppmötet i Göteborg 2001. Syftet med avhandlingen är en kritisk analys hur den svenska polisen hanterade EU-toppmötet i Göteborg 2001 och värdekonflikten mellan lag och ordning. Polisens strategiska och operativa förmåga utifrån ett empiriskt fall och öka kunskapen kring polisarbetet under EU-toppmötet i Göteborg 2001 är det centrala i avhandlingen.²⁶ Oskarsson sätter avhandlingen i ett tvärvetenskapligt perspektiv mellan statsvetenskap, kriminologi och sociologi.²⁷ Vid politiska protester ska polisen se till att ”ordning och säkerhet” upprätthålls samtidigt som medborgarnas grundlagsskyddade rättighet till att demonstrera inte får bli åsidosatt. En av de viktigare frågorna i avhandlingen är komplexiteten i polisernas arbete med svåra avvägningar samt det handlingsutrymme som Oskarsson definierar med frågan *Lag eller ordning?* Men det går att försöka nå en jämbördig och demokratisk dialog och Oskarsson visar på det samarbete där förtroende byggts upp under åren mellan kommunisterna och polismyndigheten i Göteborg.

Statsvetaren Michael Lipskys arbete ”Street-Level- Bureaucrazy” och den direktkontakt som sker på gräsrotsnivå mellan polis och medborgare nämns som problem som den offentliga tjänstemannen måste ta ställning till i kravallliknande situationer. Diskretion behandlas som innebär att gräsrotsbyråkrater längre ner i organisationshierarkin har möjlighet att tolka och göra flexibla bedömningar i förhållande till regelverket.²⁸ Oskarsson har valt att fokusera på polisens organisation, dess förberedelser och beslutsfattande som en del av händelseförloppet utifrån en institutionell teoretisk utgångspunkt. Det innebär en hänsyn till individens inbäddning i system av värden, normer och rutiner inom organisationer. För att förstå mänskligt handlande är den enskilde individen av begränsat intresse, fokus läggs i stället på frågan om organisationens normer och kulturer påverkar beslutsfattandet. Detta synsätt skiljer sig från en Rational Choice teori som i stället betonar individens handlingar och kalkyleringar som drivkraft för de val och beslut som görs.²⁹ Avhandlingen har polisens hantering av EU-toppmötet i Göteborg 2001 som ämnesområde med fallstudie som metod. Materialet utgörs av samhällsvetenskaplig litteratur, statliga utredningar, semistrukturerade intervjuer med företrädare inom polisorganisationen och demonstrationsnätverken samt nyhetsrapportering från svenska tidningar.³⁰ Avhandlingen lägger tyngdpunkten på den situationella handlingsnivån (situated activity) och närmiljön (setting) och binder ihop det med makrokontext (context).³¹ Oskarsson belyser den politiska tillfällesstrukturen (PT) som innefattar sociala rörelser och deras förmåga att utöva politiskt inflytande i förhållande till det

²⁶ Oskarsson, Mikael. (2005). *Lag eller ordning? – Polisens hantering av EU-toppmötet i Göteborg 2001*. Stockholm: Jure Förlag AB, sid. 32, 229.

²⁷ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 30.

²⁸ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 20.

²⁹ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 38 f.

³⁰ Oskarsson, Mikael. (2005), sid 64, 76, 82.

³¹ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 33 f.

politiska systemet. Den politiska tillfällesstrukturen sätter ramar för de möjligheter som finns att påverka den politiska dagordningen och beslutsfattandet. I Sverige har den politiska tillfällesstrukturen bestått av socialdemokratins långa regeringsinnehav mellan 1921-1988 och framväxten av det svenska folkhemmet. Det har förhindrat arbetsmarknadskonflikter och social oro i allmänhet inom det parlamentariska systemet.³² Paralleller dras till grannlandet Danmark och den politiska tillfällesstrukturen som varit rådande där med betydligt fler utomparlamentariska scener, som exempelvis Nörrebrokravallerna 1993 och husockupationer samt gatukamper. Danska BZ-rörelsen som tidigare dominerat den utomparlamentariska scenen i Danmark mellan åren 1981-90 kom successivt att förenas med Antifascistisk Aktion (AFA) när den bildades i början av 90-talet. Den danska polisens erfarenheter av utomparlamentariska rörelser har därför kumulativt kunnat bygga upp en bättre polisorganisation för att bemöta ordningsstörningar. Svensk polis har generellt sett haft liten erfarenhet av våldsamma politiska protester mellan kravallpoliser och politiska aktivister.³³

Oskarsson ger ingen generell förklaring till varför EU-toppmötet i Göteborg urartade med våldsamma kravaller utan att det var en mängd faktorer som spelade in. Han refererar till Charles Tilly som forskar om sociala rörelser och politiskt våld och avser att för i stället hitta en generell förklaring på problemet bör vi leta efter "unpredictable combinations of small causes".³⁴ En faktor kan exempelvis vara den ovan nämnda politiska tillfällesstrukturen och den svenska polisens få erfarenheter av våldsamma kravaller. Det är dock svårt att inte betrakta polisens insatser under EU-toppmötet i Göteborg annat än som ett misslyckande enligt Oskarsson.³⁵ Detta med hänsyn till de våldsamma konfrontationerna och förstörelsen av Avenyn i Göteborg. Samtidigt som det är ett misslyckande från polisens sida under EU-toppmötet i Göteborg 2001 är beskrivningarna och analyserna av polisens organisation samt de situationsbestämda (situated activity) interaktionerna viktiga. Avhandlingen syftar inte till att belysa om polisen varit framgångsrika eller inte utan i större utsträckning om att kunna förstå ett händelseförlopp utifrån beskrivningar och analyser av polisorganisationen samt interaktionerna mellan polis och medborgare. På det sättet ges en ökad kunskap och vi kan bättre förstå orsakssammanhang och händelseutveckling under toppmötet i Göteborg. Oskarsson lägger fokus på polisorganisationen och det institutionella perspektivet inspirerad av Émile Durkheim och Max Weber.³⁶ Det som skiljer detta kandidatarbete från Oskarssons avhandling är att vi har för avsikt att granska toppmötet ur ett medialt perspektiv med kritisk diskursanalys. Med avhandlingen har vi fått en större insikt av händelseförloppet som vi har nytta av för att bättre kunna förstå orsakssammanhang och händelseförlopp i medias framställning. Dessutom belyser avhandlingen enbart EU-toppmötet i Göteborg men vi granskar även medias framställning av ytterligare två möten, WTO- mötet i Seattle 1999 och G8-mötet i Genua 2001.

³² Oskarsson, Mikael. (2005), sid 54, 90.

³³ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 96, 104 f.

³⁴ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 202.

³⁵ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 215.

³⁶ Oskarsson, Mikael. (2005), sid. 31, 35.

4. TEORI

Detta kapitel behandlar den kritiska teori som vi har valt, dess uppkomst ur Frankfurtskolan och även Jürgen Habermas och hans vidareutveckling av den kritiska teorin.

4.1 FRANKFURTSKOLAN

Frankfurtskolan har sitt namn från det Institut für Sozialforschung (IfS) som grundades 1923 efter donation från Felix Weil som var en miljonär och donator till institutet. Dess första föreståndare hette Carl Grünberg som var en österrikisk marxist och arbetarrörelsehistoriker som bland annat gav ut en tidskrift vid namn "Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung", även kallad "Grünbergs Archiv". Tidskriften spelade en viktig roll i den marxistiska diskussion som pågick i 1920-talets Tyskland. Grünberg ledde IfS fram till 1928 då han drabbades av slaganfall och vänsterfilosofen Max Horkheimer installerades i stället som chef och lärare i samhällsfilosofi för institutet.³⁷ Den vetenskapliga tidskriften "Zeitschrift für Sozialforschung" utgavs 1932-41 och från och med sista numret för 1940 utkom tidskriften som "Studies in Philosophy and Social Science". Skolans kärna bestod av Horkheimer, Theodor W Adorno och Herbert Marcuse. Till skolan och institutet hörde också filosofer, samhällsforskare och psykoanalytiker som exempelvis Walter Benjamin, Erich Fromm, Leo Löwenthal, Franz Neumann, Fredrich Pollock och Karl Wittvogel. Politiskt var medlemmarna i skolan socialister som höll till på socialdemokratins vänsterkant med marxistisk förankring i sin samhällsforskning. Frankfurtskolan kan beskrivas som en kritisk akademisk institution för sociologi och samhällsfilosofi. Efter naziregimens maktövertagande 1933 tvingades emellertid institutet att flytta först till Paris och Genève och sedan till New York. 1950 återvände Horkheimer och Adorno till Frankfurt. Horkheimer och hans medarbetare var verksamma under en dramatisk och omvälvande period i den europeiska historien med nazism, stalinism och världskrig. De var nästan alla samtliga judar och politiskt vänsterorienterade och flytten till USA kom att på olika sätt att prägla på deras arbete. Alla skolans viktigaste texter skrevs i exil undan från naziregimen vilket gjorde fascismen påtaglig för dem. För Frankfurtskolan blev fascismen den avgörande erfarenheten.³⁸ Under denna tidsperiod, 1930-talet såg Frankfurteoretikerna den samhällsutvecklingen som pågick. Samhällsanalyserna byggdes på filosofisk marxism som efterhand utmynnade i den kritiska teorin.

4.2 KRITISK TEORI

Den kritiska teorin som skulle komma att utvecklas blev skolans viktigaste bidrag till samhällsteorin och har sitt ursprung i Horkheimer och Frankfurtskolan. Kritisk teori kan ses som en vidareutveckling av den filosofiska marxismen som George Lukács och Karl Korsch stod för och som i sin tur var en utveckling av tysk och filosofisk sociologi från 1800-talet och Immanuel Kants idealism.³⁹ Lukács arbete "Historia och klassmedvetande" belyste arbetarklassen och deras utsatta position i det kapitalistiska samhället där proletären, arbetaren var ett ting, en vara eller ett rationaliserat instrument som kunde säljas och köpas på

³⁷ Therborn, Göran. (1976). *Frankfurtskolan. Till kritiken av den kritiska teorin*. Stockholm: Arkiv studiehäften 2-3, sid. 2 f, Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlitteratur, sid. 125, 127.

³⁸ Therborn, Göran. (1976), sid. 3, 24. Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007), sid. 125 f.

³⁹ Therborn, Göran. (1976), sid. 4, 11, 19.

arbetsmarknaden. Därför utgjorde arbetarklassen, den av kapitalismen mest förtryckta klassen, men samtidigt den kraft som kunde förverkliga en socialistisk revolution. Frankfurtskolan fortsatte i Lukács fotsår och dess revolutionära samhällsteorier.⁴⁰ Traditionella teorier som marxismen med dess betoning på den objektiva historiska processens betydelse hade förbytts till det subjektiva, det självmedvetna, aktiva proletariatet. Proletariatets självmedvetenhet kom att problematiseras och göras till föremål för Frankfurtteoretikernas samhällsforskning.⁴¹ Förutom Lukács och Korsch utgjorde Sigmund Freuds psykoanalys en roll i Frankfurttänkandet genom att socialismen innebar lycka för människor, vilket skulle leda till frigörelse främst för arbetarklassen, proletariatet.

Kritisk teori myntades av Max Horkheimer och uttrycktes först år 1937 i en artikel vid namn ”Traditionell och kritisk teori” i tidskriften ”Zeitschrift für Sozialforschung”. Den kritiska teorin finns som ett inneboende element i alla historiska samhällsprocesser och kampen för ett fritt samhälle vilket Karl Marx benämnde historisk materialism.⁴² För Horkheimer är kritisk teori synonymt med marxism och avser kritiken mot den politiska ekonomin. Den avgörande skillnaden mellan traditionell och kritisk teori bestäms av huruvida teorin bidrar till samhällets reproduktion eller om den utgör förändringen av samhällets processer. Traditionell teori är innesluten i arbetsprocesser där det existerande samhället ständigt reproducerar sig själv utifrån bestämda roller i samhällets reproduktionsprocess. Människor tror att de handlar av fri vilja och efter individuella beslut men utgör i stället en illusion om det ekonomiska subjektets frihet i ett borgerligt samhälle styrda av oöverskådliga samhälleliga mekanismer. Det är denna illusion och falska medvetande som utgör den kritiska teorins studieobjekt som ska lyftas upp till människors medvetandenivå.⁴³

Kritisk teori innebar för Horkheimer en inneboende kritik av det existerande samhället och hade som syfte att bringa det kapitalistiska samhället motsättningar in i människors medvetande. Den är i första hand en hållning och i andra hand en specifik teori och det finns inte några allmänna kriterier vad kritisk teori är, ty det skulle vila på upprepning av händelser och den reproducerande helheten. Det enda som den kritiske teoretikern ska uppehålla sig med är att vara, ’en teoretiker, vars enda sysselsättning består i påskyndandet av en utveckling som ska föra till ett samhälle utan utsugning’. Frankfurtskolan hade onekligen vänstertendenser, men det handlade om en vänstertendens som uttryckte sig negativt, en rent teoretisk vänsterrörelse.⁴⁴

Jürgen Habermas blev känd i mitten av 1960-talet som en av de yngre representanterna för den kritiska teorin. Det som löpt som en röd tråd genom Habermas studier är villkoren för en fri och demokratisk dialog som ska bygga på rationella argument, kommunikativ rationalitet. Mening, solidaritet och personlig identitet kan inte ske på kommersiell väg, utan endast genom språklig kommunikation med möjlighet till kritisk reflektion och bedömningar i samspel mellan människor. För kommunikativ rationalitet krävs att var och en måste kunna delta i diskussionen och kommentera och problematisera påståenden. Andersen och Kaspersen refererar till Habermas ’Endast de handlingsnormer är giltiga som alla berörda personer kan ansluta sig till som deltagare i en rationell diskurs’. Det är i livsvärlden som vi kan bygga den kommunikativa rationaliteten.⁴⁵ Om exempelvis TV och tidningar domineras

⁴⁰ Therborn, Göran. (1976), sid. 6 f.

⁴¹ Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007). sid. 126.

⁴² Therborn, Göran. (1976), sid. 20.

⁴³ Therborn, Göran. (1976), sid. 9, 15 f.

⁴⁴ Therborn, Göran. (1976), sid. 16 f, 49.

⁴⁵ Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007), sid. 279, 283 ff, 289 f.

av kommersiella intressen, utgör de inte fokus för demokratiska debatter. Den allmänna eller offentliga radion och TV:n kan däremot erbjuda möjligheter för öppen och demokratisk dialog.⁴⁶ Livsvärlden kan betraktas som fullt rationell, snarare än systemvärlden som vilar på pengar, makt och kulturella värderingar. Habermas förordar en fri diskussion baserad på god vilja, argumentering och dialog och inte en förvrängd kommunikation. En störningsfri kommunikation är grunden för den högsta formen av rationalitet, nämligen kommunikativ rationalitet. Här är det inte makt, status, prestige, ideologi, expertstyre som ligger till grund för utvecklingen. Besluten fattas på välgrundande argument framförda i ett öppet forum och inte på basis av auktoritet, ideologi eller uteslutning av deltagare. Kommunikativ rationalitet innebär att ifrågasätta, pröva och eventuellt acceptera validiteten hos de påståenden som ges.⁴⁷

Att återvända till Frankfurtskolan ges också förståelsen av Jürgen Habermas och förbindelsen mellan hans bidrag till den akademiska diskussion till de klassiska kritiska teorier som utvecklades under Horkheimers och Adornos tid.⁴⁸ Lite mindre extrem, negativ och utopisk än de klassiska Frankfurtteoretikerna kom Habermas att utveckla Frankfurtskolans tänkande. Som tidigare nämnts var Horkheimers kritiska teori synonymt med marxismen men hos Habermas råder ingen revolution och Marx och Engels är inte ens nämnda. Det som nämns är endast självreflektion där kunskapsteorin står i centrum.⁴⁹ I arbetet och systemvärlden möter människan naturen i instrumentell handling och i livsvärlden möts samhället i normativt beteende. Den sociala frigörelsen sker inte genom klasskamp utan i stället med kommunikation, till kommunikation utan dominans.⁵⁰

Kritisk teori är teoretiskt, filosofiskt intellektuell som uppmanar till det kritiska tänkandet och finns överallt som exempelvis när vi läser dagstidningar, tittar på TV eller spelar musik som det inneboende elementet. Det är de bakomliggande maktfaktorerna som inte syns men som utgör förtrycket mot individerna. Detta vill teorin bidra med och inom den klassiska kritiska teorin med företrädare som Horkheimer och Adorno var detta förtyck främst riktat mot arbetarklassen, proletariatet. Det är relevant för vår studie på det sättet att vi vill komma bakom texterna, att synliggöra varför texter presenterades på ett visst sätt. Det handlar om ekonomisk och politisk styrning, omvärldsanalys, kulturella och strukturella faktorer. Vi är inte medvetna om när vi läser tidningarna vilka bakomliggande faktorer som råder. Norman Faircloughs kritiska diskursanalys som vi kommer in på i nästa kapitel har inspirerats av Frankfurtskolan och det kritiska tänkandet. Vi avslutar med ett citat av Horkheimer:

'Ser man teoretikern och hans för honom specifika aktivitet som en dynamisk enhet med den behärskande klassen, så att hans framställning av de samhälleliga motsättningarna framstår inte bara som ett uttryck för den konkreta historiska situationen, utan lika mycket som en stimulerande, förändrande faktor i den, då framträder den kritiska teorins funktion'.⁵¹

⁴⁶ Giddens, Anthony.(2007). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur, sid. 125.

⁴⁷ Alvesson, Mats, Deetz, Stanley. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur, sid. 104f.

⁴⁸ Therborn, Göran. (1976), sid. 1 f.

⁴⁹ Therborn, Göran. (1976), sid. 32, 52 f.

⁵⁰ Therborn, Göran. (1976), sid. 67.

⁵¹ Therborn, Göran. (1976), sid. 23.

5. DISKURSANALYS SOM METOD

Detta kapitel behandlar diskursanalysen som vi valt som metod. Vi börjar med att definiera begreppet diskurs och går sedan vidare med diskursanalys. Därefter behandlas kritisk diskursanalys och motivering av metodval för att sedan avsluta med urval och tillvägagångssätt samt metodkritik.

5.1 DISKURSBEGREPPET

Diskursbegreppet är inte enkelt att beskriva, vilket gör att det vid flertal tillfällen kan vara oklart vad diskurs är för någonting. Diskurs kan betraktas som ett sätt att tala om världen som exempelvis en ”medicinsk diskurs” eller ”politisk diskurs”. Diskursanalys är sedan analys av de mönster som finns i diskursen.⁵² Den som betytt mest för diskursanalysen är Michel Foucault, som nämner diskursbegrepp som ”praktiserat språk” eller ”framställningsordning”. Norman Fairclough, förknippad med den kritiska diskursanalysen, har utvidgat diskursbegreppet till att omfatta social praktik. Att tala och skriva är en social handling samtidigt som den representerar verkligheten. Det vill säga, en diskurs är en text, diskursiv praktik och social praktik. Vi både formar diskursen och formas av den och har ett dialektiskt förhållande till den sociala praktiken.⁵³

Det går att göra två åtskillnader av diskurser, nämligen hegemoniska diskurser och motdiskurser. Hegemoniska diskurser är sådana som tillåts på offentliga områden som TV:s nyhetsprogram och olika tidningars debattsidor och är vidare ofta föremål för ekonomisk och politisk styrning. Diskurser tystas ständigt ner genom att de inte får vara med i den dominerande offentligheten. Motdiskurser uppstår därför som opposition till den hegemoniska diskursen genom att motsätta sig de värden och uttryck som offentligheten står för. Motdiskurser uppdagas hos grupper som befinner sig i underordnad ställning och som av någon anledning inte tillåts i den offentliga debatten. Kännetecknande för motdiskurser är att de verkar i mindre spridda medier som exempelvis en föreningstidning eller en politisk tidning.⁵⁴

5.2 DISKURSANALYS

Det finns olika ontologiska och epistemologiska ansatser i förhållandet till diskursanalys; Ernesto Laclaus och Chantal Mouffes diskursteori, kritisk diskursanalys och diskurspsykologi. Det gemensamma för dessa angreppssätt är att bedriva kritisk forskning, det vill säga att utforska och kartlägga maktrelationer i samhället. Ytterligare en ansats är socialkonstruktivistisk utgångspunkt vilket inkluderar att vi människor inte är passiva subjekt utan aktivt är med och skapar vår sociala verklighet med hjälp av språket. Denna bygger på strukturalistisk och poststrukturalistisk språkfilosofi som argumenterar för att tillträde till verkligheten alltid går genom språket. Med språkets hjälp skapar det representationer av verkligheten som inte bara är avspeglningar av verkligheten utan representationerna skapar den. Vår fysiska värld existerar också men den får endast betydelse genom sin diskurs. Vidare är diskursanalysens teori och metod sammanflätade, och inom forskning måste de filosofiska grundläggande ansatserna accepteras om metoden ska kunna användas. Inom forskning finns det möjlighet att

⁵² Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur, sid.7.

⁵³ Sahlin, Ingrid. (Red.) (1999) *Diskursanalys som sociologisk metod*. Lund: Studentlitteratur, sid. 84 f.

⁵⁴ Sahlin, Ingrid. (Red.) (1999), sid. 86 f.

kombinera med eventuell annan teoretisk utgångspunkt som är ett värde i sig med anledning av att det breddar förståelsen utifrån olika perspektiv. Teorin och metoden bör dock sammanfalla med varandra och utgöra en teoretisk och metodisk helhet.⁵⁵

Hos Michel Foucault delas författarskapet upp i en tidig arkeologisk fas och en senare genealogisk. Den viktigaste punkten inom arkeologin är de regler för vilka utsagor som accepteras under en bestämd historisk period. Foucault tänker ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv där kunskap inte bara är en avspiegling av verkligheten utan påverkas av rådande historiska sociala kunskapsramar som människor har att förhålla sig till. Det påverkar vad som får sägas och att diskursen sätter gränser för vad som är socialt tillåtet att uttrycka sig om.

I genealogin pläderar Foucault för att makten inte ägs av någon enskild individ eller grupp och kan heller inte utövas mot passiva subjekt utan är spridd över olika sociala områden. Makten ska inte ses som något överordnat utan i stället som produktiv och det är där vi kan förstå upprinnelserna till en diskurs. Genom att blottlägga maktrelationerna kan människan förstå sin omvärld och de relationer som skapas och vidmakthålls. I arkeologiska fasen beskriver Foucault regleringen och spridningen av utsagor, något som han sedan i den genealogiska fasen förklarar utifrån sin maktteori och begreppen är därigenom starkt sammanflätade. Makt och kunskap är nära förbundna med varandra i diskursen och där subjekt skapas samtidigt som vi blir objekt för oss själva.⁵⁶

5.3 KRITISK DISKURSANALYS

Kritisk diskursanalys bygger på fem gemensamma karakteristiska drag; 1. *Sociala och kulturella processer och strukturer har en delvis lingvistisk-diskursiv karaktär*; vilket kort innebär att diskursiva praktiker som exempelvis textproduktion och textkonsumtion anknyter till social och kulturell reproduktion och förändring. 2. *Diskurs är både konstituerande och konstituerad*; vilket antyder att diskurser inte bara bidrar till att forma sociala strukturer utan också är en återspeglning av dem, vilket utgör ett dialektiskt förhållande. 3. *Språkbruk ska analyseras empiriskt i det sociala sammanhanget*; vilket avser en lingvistisk textanalys av språket i social interaktion. 4. *I den kritiska diskursanalysen utgås det ifrån att diskurser har en ideologisk ståndpunkt*; som inkluderar att ojämlika maktförhållanden hela tiden återskapas och reproduceras. Det inkluderar förhållandet mellan sociala klasser, etniska grupper, mellan kön vilket benämns som ideologiska effekter. Kritisk diskursanalys har en marxistisk utgångspunkt och analysen praktiseras när en social grupp ställer sig överordnad en annan i sociala relationer och maktrelationer. 5. *Kritisk forskning*; vilket implicerar att metoden inte är politisk neutral utan är engagerad i social förändring och ställer sig på de förtrycktas sida.

Kritiken är avsedd att spegla de ojämlika maktförhållanden som finns i samhället samt att resultaten av de kritiska analyser som metoden avser ska kunna medverka till förändring. Kritisk diskursanalys är kritisk i det avseendet att den vill blottlägga och strävar efter att kunna skapa jämlika maktförhållanden i samhället utifrån denna metod.⁵⁷ Den kritiska diskursanalysen är inspirerad av Frankfurtskolan och dess kritiska teori, som nämndes i tidigare kapitel och speciellt den franske marxisten Louis Althusser som betonade ideologins

⁵⁵ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000), sid. 10.

⁵⁶ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000), sid. 19 ff.

⁵⁷ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise, (2000), sid. 67-70

funktion i det kapitalistiska samhället.⁵⁸ Det finns flera olika ontologiska och epistemologiska inriktningar inom diskursanalys varav kritisk diskursanalys är en modernare form som utvidgar diskursbegreppet med en integration av lingvistik och samhällsvetenskap. Kritisk diskursanalys är främst förknippad med Norman Fairclough och den tredimensionella modellen.

Första dimensionen avser text med utgångspunkten lingvistik och en textanalytisk metod används. Andra dimensionen avser den diskursiva praktiken, vilket inkluderar produktion, distribution samt konsumtion av texter. Tredje dimensionen avser social praktik och är en utvidgning av diskursbegreppet genom relation till andra diskurser och till icke-diskursiva områden. Kritisk diskursanalys med förankring i lingvistik erbjuder en genomarbetad modell för studier av text och diskursiv praktik.⁵⁹ Fairclough använder textanalys för att få insikt i hur diskurser kan tolkas i vissa texter. Han kritiserar dock lingvistik för att enbart koncentrera sig på textanalys för avsaknad av djupare samhällsförankring såsom ekonomiska, kulturella samt strukturella faktorer. Ett tvärvetenskapligt perspektiv är att rekommendera där textanalys och social analys kombineras. Faircloughs angreppssätt utgår ifrån en makrosociologisk tradition där sociala praktiker formas av sociala strukturer och maktförhållanden som människor inte alltid är medvetna om. Syftet med denna utgångspunkt är att skapa en förståelse för hur människor skapar den vardagliga världen och där diskurser bidrar till att skapa sociala identiteter, sociala relationer och kunskaps- och betydelsesystem.⁶⁰

Diskurs har tre funktioner; en identitetsfunktion, en relationell funktion och en ideationell funktion. Två dimensioner ska fokuseras på vid analys av diskurs, dels den kommunikativa händelsen som exempelvis en tidningsartikel eller intervju, dels diskursordningen vilket implicerar de diskurstyper som används inom ett socialt område. Diskurstyp består av diskurser och genrer varav det sistnämnda kan vara en nyhetsgenre eller politisk genre eller akademisk genre. Diskursordning är exempelvis mediernas diskursordning, skolans diskursordning, rättsväsendets diskursordning. Inom detta existerar sedan olika diskursiva praktiker där tal och text produceras till och konsumeras av människor eller politiska sympatisörer i vardagen. Diskursordning vid en skola exempelvis kan bestå av diskursiva praktiker såsom samtal mellan lärare och elev, informationsblad av olika slag. I diskursiv praktik som produktion och konsumtion av tal och skrift- används diskurstyper (diskurser och genrer) på olika sätt. Textanalysen har fokus på textens grammatik, vokabulär och sammanhang mellan satser.⁶¹

I den lingvistiska dimensionen belyses med hjälp av syntaxanalys meningsbyggnaden i en text och det används tre olika grammatiska tekniker, transitivitet, nominalisering eller modalitet. Modalitet inbegrips i vilken utsträckning en person som skrivit någonting faktiskt står bakom innehållet och kan knytas till innehållet. Exempelvis kan det ha funnits någon annan som har skrivit texten. I diskursiv praktik tillkommer intertextualitet, vilket innebär hur en text har överlevt exempelvis i en statlig offentlig utredning (SOU) till den slutgiltiga propositions-texten. Texter har också interdiskursiva inslag, vilket innebär att det kan finnas olika diskurser i texten. En text innehåller både framtidsvisioner men kan samtidigt vara bakåtsträvande vilket gör texten motsägelsefull. I boken "Analysing Discourse" av Norman Fairclough talar

⁵⁸ Bergström, Göran, Boréus, Kristina (Red.) (2005) *Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, sid. 321.

⁵⁹ Bergström, Göran, Boréus, Kristina. (Red.) (2005) sid. 322-326.

⁶⁰ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000), sid. 72.

⁶¹ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000), sid. 73.

han om ”the political discourse of New Labour as opposed to the political discourse Old Labour”⁶², det vill säga om det är möjligt att fortsätta med en politik inriktad på social rättvisa samtidigt som nyliberala idéer förespråkas.⁶³

Relationen mellan texterna och den sociala praktiken utgör den diskursiva praktiken där språk används för att producera och konsumera texter som påverkar produktionen och konsumtionen. Diskurser och genrer som gemensamt producerar en text och som textmottagaren tolkar har en lingvistisk uppbyggnad som formar både produktionen och konsumtionen av texten. Därmed uppstår ett dialektiskt förhållande i diskursen som både konstituerar och är konstituerande. I den diskursiva praktiken kan det finnas olika ideologiska diskurser som är inkorporerade i människors vardag. En hegemonisk kamp förs i den diskursiva praktiken och i den diskursordning som den ingår i relaterat till maktförhållanden. Hegemoni är inte bara dominans utan det sker hela tiden förhandlingar mellan olika sociala grupper som exempelvis mellan vänster- och högerorienterade ideologier. Konkurrerande ideologier uppmanar till kamp så därför är hegemonin aldrig stabil utan i ständig förändring.⁶⁴

5.4 VAL AV METOD

Anledning till att kritisk diskursanalys valdes var att vi ansåg att texterna måste ses i sitt sammanhang. Med de båda ideologiska förankringarna i Göteborgs-Posten och Arbetaren ansåg vi att de bakomliggande faktorer som påverkade artiklarnas innehåll har stor betydelse för att förstå texterna i sitt sammanhang. Därför ansåg vi att kritisk diskursanalys var lämplig för att urskilja de faktorer som bidrar till presentationerna av artiklarna. Syftet med kandidatarbetet är att belysa de ideologiska skillnadernas framställning av kravallpolisens arbete vilket kan synliggöras i den kritiska diskursanalysen. Vi ansåg inte att en rent lingvistisk analys var tillräcklig för vår del av hänsyn med de ideologiska förankringarna utan att en kombination av text- och social analys bättre ledde fram till ett trovärdigt resultat. Eftersom vårt syfte täcker tre möten som ägde rum under 1999-2001 kan vi med hjälp av artiklarna få en bild av vad som skedde på mötena. Kvalitativa intervjuer hade inte gett samma bild om de genomförts idag med hänsyn till tidsaspekten och empiriska data finns redan i form av tidningsartiklar i databaserna.

5.5 URVAL OCH KÄLLMATERIAL

I denna studie har vi granskat tidningsartiklar ur Göteborgs-Posten och Arbetaren. 33 artiklar ur Göteborgs-Posten och i Arbetaren 23 artiklar. Anledningen till att Göteborgs-Posten valdes ut var att vi önskade en tidning med lokal förankring till EU-toppmötet i Göteborg samtidigt som den hade genomslagskraft över hela Sverige. Arbetaren valdes i sin tur på grund av den är syndikalistisk och på så sätt representerade en del av vänsterrörelsen under EU-toppmötet i Göteborg. Den politiska bakgrunden till de andra två mötena, Seattle och Genua gör att tidningarna kan användas för analys även med hänsyn till dessa händelser. Det är två ytterligheter som här möts, en liberal och en syndikalistisk tidning så därför är det ett motpolsurval som vi har gjort.

⁶² Fairclough, Norman (2003). *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, sid. 26.

⁶³ Bergström, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005), sid. 340.

⁶⁴ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise, (2000), sid. 73 ff.

5.5.1 GÖTEBORGS-POSTEN

Göteborgs-Posten är en dagstidning med liberal förankring tillsammans med ett antal oberoende liberala tidningar i Sverige såsom Dagens Nyheter och Hallands Posten.⁶⁵ Tidningen grundades 1813, men lades ner några år senare för att återkomma 1850 varpå den skulle komma att växa till att bli Göteborgs mest spridda tidning under 1930-talet. Under samma tid utökades utgivningen och tidningen blev en sjudagarstidning. Sedan 2001 är Jonathan Falk redaktör och ansvarig utgivare. Tidningen har lokal betoning på Göteborgs-nyheter och västsvenska nyheter, men täcker även in nyheter från övriga landet och från hela världen. Tidningens hemsida skriver att Göteborgs-Posten är Västsveriges största tidning, mycket tack vara dess olika webbaserade informationskanaler, utöver pappersupplagan. Det existerar en drivkraft att utöka inom nya medieformer bland annat på Internet och målet är att bli den största lokala nyhetssajten. Göteborgs-Posten ingår i Stampen gruppen som är stor mediekoncern med omsättning på 5 miljarder.⁶⁶

5.5.2 ARBETAREN

Första numret av tidningen Syndikalisten utkom 1911 i samband med att Sveriges Arbetares Centralorganisation (SAC) bildades året innan. Redan då såg SAC ett behov av en egen nyhetstidning och initiativet visade sig befogat vilket ledde till att tidningen trycktes i 14 000 exemplar 1920. Under samma tid diskuterades möjligheten att gå över till dagstidning och i samband med det valdes ett nytt namn för tidningen och 1922 utkom första gången tidningen med namnet Arbetaren. Syndikalisten som namn ansågs för snävt och att innebörden kunde vantolkas, där det nya namnet istället skulle associeras till social hemhörighet. Syftet med tidningen är att utifrån en ideologisk syndikalistisk utgångspunkt skildra samhällsekonomiska tendenser. SAC anser att fackorganisationer har en central roll i samhällsutvecklingen där organisering sker med en federativ, lokal uppdelning av så kallade syndikat.⁶⁷ SAC har inga bindningar till några partier eller politiska grupper vilket är avgörande för den journalistiska självständigheten. 1958 blev Arbetaren veckotidning och minskades därmed redaktionellt och har fortsatt med en förhållandevis liten redaktion.⁶⁸ Redaktionen är förlagd i Stockholm och Mattias Pettersson är huvudredaktör och verksamhetsansvarig för Arbetaren Tidnings AB. Som komplement till innehållet i Arbetaren ges systertidning Zenit ut, vars innehåll täcker över bredare ämnen som exempelvis debatt, nöje, kultur och många av artiklarna har stark betoning på frågor kring mångfald och jämställdhet. Arbetaren fokuserar i stor utsträckning på att belysa frågor och ämnen som de större mediekanalerna belyser i mindre utsträckning och strävar efter att belysa vanligt debatterade frågor ur ett fackligt perspektiv. Detta för att vara alternativa mediers röst som skiljer sig från den mediediskurs som de stora dagstidningarna står för.⁶⁹

⁶⁵ Wijk, Erik. (2002) *Göteborgskravallerna och Processerna*. Stockholm: Manifest, sid. 108.

⁶⁶ <http://info.gp.se/omgp/hem> (2010-05-06).

⁶⁷ <https://www.sac.se/Om-SAC/ Detta-är-SAC> (2010-05-21).

⁶⁸ Ramström, Edvard (1981) *En fri tidning: Arbetaren, syndikalistisk pressröst 60 år, Arbetaren startar. Fattig nykomling i rik dagspress* (pdf 02), *Arbetaren blir veckotidning* (pdf 12), *Arbetaren inför 80-talet* (pdf19) [https://www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Broschyrer,-småskrifter-och-böcker/Författare/Ramström,-Edvard/En-fri-tidning-Arbetaren,-syndikalistisk-pressröst-60-år/\(language\)/swe-SE](https://www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Broschyrer,-småskrifter-och-böcker/Författare/Ramström,-Edvard/En-fri-tidning-Arbetaren,-syndikalistisk-pressröst-60-år/(language)/swe-SE) (2010-05-06).

⁶⁹ Pettersson, Mattias, ansvarig utgivare. (2010-04-23) *Arbetaren*, sid.3. Arbetaren Tidnings AB.

5.6 KÄLLKRITIK

Göteborgs-Posten får anses som en seriös källa även om den säkert kan förvränga och vinkla för att få en bra ”story”. Den syndikalistiska tidningen Arbetaren får ses som en outsider i sammanget med tanke på att det är en mindre politisk tidning som riktar sig till ett visst klientel av människor. Ur det perspektivet har vi varit kritiska men den får ändå vara med bara för att vänsterrörelsens åsikter också skall belysas. Däremot har vi varit försiktig med diverse webbsidor på Internet, Wikipedia är en sådan webbsida. Men det finns mycket annat material om dessa tre möten på Internet som vi av trovärdighetsskäl valt att inte använda i kandidatarbetet. Alla har olika åsikter om händelseförloppen men vi har valt källor som vi ansett seriösa. Wikipedia har inte använts, utan främst sociologisk litteratur och tidningsartiklar från händelseförloppen med hjälp av Internet och Arbetarens hemsida.

5.7 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Genom databasen Mediarkivet på Karlshamns Stadsbiblioteks hemsida har vi fått tillgång till Göteborgs-Postens artiklar från alla tre mötena. När det gäller Arbetaren har tidningens hemsida och deras arkiv använts där artiklar från tidigare år ligger publicerade. Arkivet på Arbetarens hemsida sträckte sig dock bara till år 2000 vilket avsevärt försvårade inhämtningen av material då WTO-mötet i Seattle inträffade 1999. Andra alternativ som inte gav något resultat var sökningar på Internet och även vid kontakt med bibliotek uppstod svårigheter då artiklarna enbart kunde beställas på mikrofilm. Kontakt togs med Arbetaren som tyvärr inte kunde skicka artiklarna men möjlighet gavs att kopiera på plats på Arbetaren i Stockholm. Databasen Artikelsök gav dock resultat med de artiklar vi saknade från WTO-mötet som inte fanns tillgängliga på Arbetarens hemsida. Artiklar skrevs ut ur databaserna för enklare hantering i pappersformat. Vi valde att dela upp respektive artiklar mellan varandra där en av oss fokuserade på Göteborgs-Posten och den andre på Arbetaren. Därefter började analysen med en grundlig genomläsning för att få en inblick i mediebevakningen under mötena i Seattle, Göteborg och Genua. Vi gjorde sedan en analys och presentation av de artiklar vi läst. Diskurser som växt fram i Göteborgs-Posten och Arbetaren belystes för att sedan sammanställa materialet.

5.8 METODKRITIK

Kritik kan riktas mot analysen i det hänseendet där den sociala praktiken ska appliceras på tolkningen. Bedömningen av i vilken utsträckning sociala faktorer påverkar materialet och att få tillgång till insikt i dessa praktiker kan bli problematiskt. Den lingvistiska delen av analysen är mer avgränsad till texten i sig, men där den kritiska analysen även ser till yttre faktorer blir efterforskning kring materialets källa en viktig faktor för tolkningen. Den diskursiva praktiken är svår att få en bild av, främst förhållandet mellan textproduktion och konsumtion som påverkar diskursen. Konsumtionen av texterna påverkar enligt metoden även diskursen, där forskaren kan få svårt att bilda sig en uppfattning av vem som konsumerar och hur den gruppen bidrar till textens utgivning som en del av den diskursiva praktiken. Den kritiska diskursanalysen vilar på ett antal outtalade förutsättningar om verkligheten som kan vara svårt att legitimera i analysen. Vi anser att giltigheten är stark, det vill säga om samma undersökning skulle genomföras igen, skulle det åstadkomma ett likartat resultat. Det är också trovärdigt för att vi speciellt har belyst kravallpolisens arbete och fokuserat på studiens syfte. Artiklar som inte varit relevant inom vårt område har selektivt valts bort för att det tillför inte något i studien. Uppsatsens styrka är att det är ett intressant problemområde samt att det finns

lite forskning inom polisarbete vilket gör att det är ett välförtjänt tillskott inom forskningen. Den är byggd på undertoner och manar till det kritiska tänkandet och reflekterandet. Svagheter kan vara att vi inte lyckats fullt ut i att implementera den kritiska teorin i studien, vilket kan vara svårt att försvara vid presentation av studien.

6. RESULTAT

Kapitlet inleds med resultatet av tidningsartiklarna i Göteborgs-Posten och Arbetaren. Resultatet sker kronologiskt i ordningen WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg och G8-mötet i Genua 2001.

6.1 WTO-MÖTET I SEATTLE

WTO-mötet i Seattle pågick mellan den 29 november och den 3 december 1999. Av de över 150 medlemsstaterna var 134 representerade av utrikes- eller handelsministrar där syftet med mötet var att förbereda en ny förhandlingsrunda. En säkerhetszon inrättades i centrum av Seattle för att säkra mötesområdet. 1164 poliser och befäl deltog i polisens säkerhets-samordning inför mötet. Det övergripande ansvaret inför säkerhet och ordning reglerades av den lokala polismyndigheten, Seattle Police Department (SPD). Federal Bureau of Investigation (FBI) bistod med stöd inom underrättelseverksamhet samt kontakt med andra federala myndigheter. Strukturen för planering av säkerhetsåtgärderna bestod av en paraply-organisation på tre nivåer. En kommitté, den exekutiva kommittén- WTO Public Safety Executive Commite sammansattes för huvudansvar för planering av säkerhetsförberedelsen. Kommittén bestod av representanter från SPD, King County Sheriff's Office, den lokala brandkårsmyndigheten, Washington State Patrol, FBI och US. Secret Service. En arbetsgrupp tillsattes i sin tur under den exekutiva kommittén, Public Safety Committee (PSC) som bestod av representanter från 12 olika myndigheter på lokal, delstats som federal nivå. Under PSC fanns sedan 11 underkommittéer som arbetade mycket på egen hand med specifika frågor som exempelvis underrättelse, mötesplats och lokaler, demonstrationshantering, transport och eskorthantering.

De övergripande målen med säkerhetsåtgärderna var att ministerkonferensen skulle kunna genomföras utan incidenter eller störningar samt säkerheten för delegaterna. Men också att demonstrations- och mötesrätten skulle upprätthållas, samt att Seattle invånarna inte skulle påverkas av mötet i sin dagliga rutin. Den amerikanska konstitutionen garanterar yttrandefriheten liksom mötesfriheten och de federala rättigheterna för delstaten Washington.⁷⁰ Antalet demonstranter var till antalet 40-60 000 och majoriteten var amerikaner. Kritiken riktades mot organisationen WTO och mot den ekonomiska globaliseringen. Främst fyra aktörer representerade demonstranterna. Public Citizens Global Trade Watch, Direct Action Network (DAN), den Amerikanska fackföreningsrörelsen AFL-CIO samt det svarta blocket. DAN agerade under sloganen "shut down the WTO" med planen att helt stoppa WTO-mötet från att kunna genomföras. Protesterna skulle komma att leda till att undantagstillstånd (state of emergency) utlystes, vilket är till för att kunna tillämpa speciella regler i krislägen. Under denna situation råder utgångsförbud mellan vissa tider, förbud att vistas och mötas på allmän

⁷⁰ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*. Göteborg 2001 Del 2, sid. 120, 122, 128. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/f6589b08.pdf>

plats och stränga påbud för vandalisering eller våldsbrott vilket ger fängelsestraff mellan två och tio år.⁷¹

6.1.1 MEDIADISKURSEN - INNAN WTO- MÖTETS ÖPPNANDE

Dagen innan WTO-mötet i Seattle ska äga rum publicerar Göteborgs-Posten artikeln ”Många morötter för handeln. Välfärdsvinster på 2500 miljarder om nya WTO-rundan går i mål”⁷². Artikeln belyser att för Leif Pagrotsky som sover gott på Hotel Sheraton i Seattle ligger för honom en tuff vecka av förhandlingar framför honom tillsammans med 134 andra handelsministrar. Det belyses att det finns förväntningar om att förhandlingarna under mötet ska ge resultat som även gynnar u-länderna. Regelsystem med liberaliseringar av handeln måste ha förtroende hos allmänheten och att avtalet går igenom hos medlemmarnas parlament säger Pagrotsky. Demonstrationerna belyses också i artikeln och att mycket folk samlats i Seattle.

Det är också massor av WTO-motstånd i Seattle. De har mer klart för sig vad de vill, än vad ministrarna har. I morgon kommer de att inta stadens gator. Och bland Pagrotskys kollegor från u-länder finns det också kritiska röster. Den förra förhandlingsomgången, Uruguay-rundan som avslutades för fyra år sedan, gav inte tredje världen så värst mycket.⁷³

Även Arbetarens inleder kort med rapport om WTO-mötets innehåll i första stycket i artikeln ”Korsetter, äpplen och investeringar”⁷⁴ skriven av Bella Frank, där de protestgrupper som kommer närvara för demonstration beskrivs. Bland annat kyrkor, miljögrupper och solidaritetsgrupper listas och antalet demonstranter beräknas bli 100 000 och avregleringen av världshandeln är den främsta protestpunkten.

Det kommer att protesteras mot vad de ser som ett underlättande för multinationella företag att exploatera fattiga länder och allvarliga begränsningar i de enskilda ländernas möjlighet att själva bestämma hur den ekonomiska utvecklingen ska se ut.⁷⁵

I övrigt så nämner inte artikeln protestaktionerna i större utsträckning, utan presenterar istället kritik från flera källor, mot WTO och det system som används i organisationen. Artikeln nämner även Multilateral Agreement Investment⁷⁶ (MAI)-avtalet som är ett avtal som aldrig trädde i kraft, där 29 länder försökte enas om tydliga och rättvisa regler för företag med skydd av deras investeringar. Kritik riktades mot avtalet som vissa menade skulle ha missgynnat mindre stater. Farhågor om ett nytt försök till ett liknande avtal beskrivs även i artikeln.

Vidare belyser Göteborgs-Posten i en annan artikel, skriven av två representanter från Sida ”Det går att avskaffa fattigdomen”⁷⁷ förväntningarna över att ett avtal kommer till och att WTO-mötet i Seattle kan vara den bästa möjligheten om att nå målet om att halvera

⁷¹ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 120, 123 ff.

⁷² Göteborgs-Posten, Henriksson Dick (1999-11-29). *Många morötter för handeln. Välfärdsvinster på 2500 miljarder om nya WTO-rundan går i mål*, sid. 32. Mediarkivet. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

⁷³ Göteborgs-Posten, Henriksson Dick (1999-11-29).

⁷⁴ Arbetaren, Frank, Bella (1999) *Korsetter, äpplen och investeringar*, sid. 4.

⁷⁵ Arbetaren, Frank, Bella (1999).

⁷⁶ Wijk, Erik. (2002), Sid. 72.

⁷⁷ Göteborgs-Posten, Zejan, Mario, Alvesson, Magnus (1999-11-30). *Det går att avskaffa fattigdomen*, sid. 4. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

fattigdomen. Den nya globala handelsrundan kan bidra till en rättvisare och jämlikare fördelning i världen.

Detta kan dock bli svårt enligt den kritik som Frank tar upp i sin artikel i Arbetaren. Främst menar hon att den beslutsfattande process som organisationen använder sig av missgynnar fattigare nationer att komma till tals och att få sina intressen sedda. Beslut fattas i WTO genom full konsensus där alla nationer som deltar måste vara enhälliga. Det ligger dock i de fattigare nationernas intresse att hålla en god relation med större nationer, vilket får konsekvensen att de mindre nationerna har mindre utrymme att kritisera beslut som främst gynnar de rikare nationerna i organisationen. Detta är något som de rikare nationerna är fullt medvetna om och innebär att de kan sätta press på de fattigare nationerna för att driva igenom de förslag de är intresserade av menar Frank. Vi kan se de ideologiska skillnaderna som finns mellan tidningarna och det är tydligt att det finns olika åsikter om WTO och vad organisationen står för.

I "Arbetarnas rätt att organisera sig"⁷⁸ LO, svensk regering och näringsliv hoppas på dock en ny förhandlingsrunda. Det skulle kunna leda till bättre arbetsvillkor för de länder som är medlemmar i organisationen och mänskliga rättigheter är en viktig fråga som de anser behöver belysas. Jan-Erik Moreau, utredningssekreterare på LO säger i artikeln att han beklagar att MAI-avtalet inte genomföras, men han nämner även att det kan bli svårt att genomföra ett nytt liknande avtal.

6.1.2 MEDIADISKURSEN - UNDER WTO-MÖTET I SEATTLE

"Godmorgon! I år har det avverkats tropisk naturskog motsvarande halva Italiens yta. Idag måste 250 miljoner barn gå till jobbet. Och idag samlas 10 000 tals människor i Seattle i USA för att protestera mot globaliseringen". Artikeln "Protester mot globaliseringen"⁷⁹ inleder på detta sätt och belyser att Bill Gates och Kurt Cobains hemstad Seattle kommer att husera en mängd aktiviteter från kampanjer av olika slag till stora demonstrationer. Det innebär att massor av poliser kommer att vara på plats och demonstranter från hela världen.

Idag går en stor marsch genom Seattles centrum. Demonstranterna kräver av ministrarna att de inte bara tänker på dollar, yen och euro och kronor, utan också på miljö- och arbetsmiljöfrågor. Att globaliseringen av ekonomin inte bara får handla om multinationella företags väl, utan också om hur rovdrift och utsugning skall stoppas. Organisatörerna av motdemonstrationerna kallar lite tidstypiskt och ohistoriskt evenemanget för 'Århundradets protest'.⁸⁰

Det är den amerikanska fackföreningsrörelsen AFL-CIO som leder marschen tillsammans med fackliga ledare från alla världens hörn och att 1000 hotellrum bokats i Seattle. Det är mängder av organisationer på plats som Peoples Global Action och budskapet från dem är "Lägg ner WTO"! Detta är en säkerhetsmässig mardröm säger Biran Derdowski som arbetar med demonstrationerna Det handlar inte om frihandel. WTO står för företagsledd handel. Monopolistisk handel som samlar allt mer makt i händerna på allt mäktiga koncernchefer säger Joan Claybrook som är ordförande i Public Citizen.

⁷⁸ Arbetaren, Frank, Bella (1999) *Arbetarens rätt att organisera sig*, sid. 9.

⁷⁹ Göteborg-Posten, Henriksson, Dick (1999-11-30). *Protester mot globaliseringen*, sid. 28. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

⁸⁰ Göteborg-Posten, Henriksson, Dick (1999-11-30).

6.1.3 MEDIADISKURSEN - EFTER WTO-MÖTET I SEATTLE

När mötet är över publicerar Göteborgs-Posten en artikel ”Fullt kaos i Seattle”⁸¹ som belyste det kaos som uppstod under mötesdagarna. Ett sammanträde fick avbrytas och tjänstemännen föll i gråt när polisens tårgas trängt in i lokalerna. Sveriges Bonnambassadör, Mats Hellström lyckades fly från ett hotell till ett annat där han också blev fast. Utanför på gatorna kämpade demonstranterna för havssköldpaddor och fattigdom. I en liknande artikel ”Kaos på WTO:s topp-möte”⁸² skildras liknande störigheter och att delegaterna fick hålla sig på hotellen när demonstranterna intog gatorna.

Det sista jag någonsin önskat mig är att vara borgmästare i en stad där jag tvingas kalla in Nationalgardet och där jag måste se polisen använda tårgas på gatorna. Jag blir förbannad, sade en bitter Paul Schell, borgmästare i Seattle[...] Minst 30 000 människor intog Seattles innerstad på tisdagen[...] Seattle är i dagarna fullt av människor som vill uttrycka sitt missnöje över mycket.⁸³

Flertalet av EU-ländernas delegater kunde inte komma från sitt hotell, Hotel Sheraton, då demonstranterna blockerade alla gatorna. Det var fullt kaos i Seattle rapporterade Göteborgs-Posten i flera artiklar. I en annan artikel ”Hon vann slaget mot WTO-mötet slutade med fiasko”⁸⁴ och de demonstranter som var på plats i Seattle vann åtminstone tillfälligt. Mötena fick hela tiden ställas in och förhandlingarna ledde inte till något slutgiltigt resultat. Ansvaret får USA och EU ta på sig men förlorarna blir u-länderna, vilket belystes i denna artikel. På gatorna i Seattle har WTO blivit detsamma som globalisering och bristen på demokrati. MAI-avtalet stoppades för två år sedan då kritiken från många organisationer ansåg att avtalet var på de transnationella företagens villkor, och till skada för små och fattiga nationer. Artikelnen belyser vidare att protesterna i Seattle hade inspirerats av attackerna mot MAI-avtalet. Protesterna riktades mot att den typ av avtal som kan komma att stiftas inom WTO med dess liberaliseringar blir av likartad karaktär som MAI-avtalet. Protesterna blev våldsamma och kravallutrustad polis försökte skingra demonstranterna med tårgas. Det blev inga förhandlingar under mötena, då de hela tiden stördes av demonstrationer. WTO-chefen Mike Moore fick åka hem utan att några beslut hade fattats. WTO ansåg sig tvungna att avblåsa mötet.⁸⁵

6.2 EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG

Sverige blev medlem i Europeiska unionen (EU) år 1995, redan år 1996 påbörjades planeringen av det svenska ordförandeskapet som skulle ske under första halvåret 2001. Regeringskansliet uppmanade kommunledningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö att presentera vilka möjligheter respektive stad hade att kunna genomföra Europeiska rådets möte. Städerna värderades utifrån tillgång till möteslokaler, hotellkapacitet och närhet till internationell flygplats. Göteborg rankades högst och efter överläggningar med partiledarna

⁸¹ Göteborgs-Posten. (1999-02-12). *Fullt kaos i Seattle*, sid. 1, <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

⁸² Göteborgs-Posten. (1999-02-12). *Kaos på WTO:s toppmöte.*, sid. 29. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

⁸³ Göteborgs-Posten. (1999-02-12)

⁸⁴ Göteborgs-Posten. (1999-12-05). *Hon vann slaget. WTO-mötet slutade med fiasko*, sid. 35. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

⁸⁵ Göteborgs-Posten. (1999-12-06). *Fiasko i Seattle. Det är illa för alla parter att WTO-mötet urartade i ett ställningskrig*, sid. 2. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

beslöt regeringen i februari 1997 att mötet skulle hållas i Göteborg i juni 2001. Under Sveriges ordförandeskap ansvarades det för cirka 1500 EU-möten, men där de flesta var förlagda till Bryssel och Luxemburg. 80 möten genomfördes i Sverige och ett av dessa var mellan stats- och regeringscheferna i EU, Europeiska rådets möte som hölls i Göteborg i juni 2001. USA:s president George W Bush kom på besök och var den första sittande amerikanska presidenten som besökt Sverige.⁸⁶

Förutom tillresta demonstranter och medborgare kom det många som hade direkta arbetsuppgifter med anknytning till Bush som exempelvis U.S. Secret Service som ansvarade för presidentens säkerhet. Varenda millimeter hade scannats av på Hotel Sheraton där Bush kom att bo under sitt besök.⁸⁷ Enligt Utrikesdepartementet var antalet registrerade deltagare totalt 12 600 varav 1142 delegater, drygt 2000 medierepresentanter och cirka 9 500 övriga. Antalet demonstranter som deltog under de tre dagar som mötet pågick var omkring 50 000. I polisinsatsen ingick cirka 2 500 poliser, och en av de största i svensk historia. Polisens uppgift var förutom att skydda och säkerställa själva Europeiska rådets möte och president Bush besök att garantera säkerheten av den mängd aktiviteter som pågick i anslutning till toppmötet. Under de tre dagarna gjorde polisen 600 polisinsatser, varav vissa händelser fick stor uppmärksamhet som exempelvis avspärrningen av Hvitfeldtska Gymnasiet med stora containrar, skotten på Vasaplatsen mot Hannes Westberg och stormningen av Schillerska Gymnasiet. Poliseskortens kring EU:s ledare och president Bush krävde stora polisresurser, vissa poliser behövdes vid Landvetter flygplats och andra vid Svenska Mässan där EU-toppmötet hölls. Flera poliser fick uppleva sina värsta dagar i sin tjänsteutövning i konfrontationerna med aktivisterna.⁸⁸

6.2.1 MEDIADISKURSEN - INNAN EU-TOPPMÖTETS ÖPPNANDE

I Arbetaren kan det dagarna innan själva evenemanget skönjas en slags osäkerhetsfaktor över hur polisen kommer att agera under de närmaste dagarna i Göteborg. Det är alldeles tydligt hur finansministermötet, Ekofinmötet i Malmö två månader tidigare har påverkat syndikalisterna på många sätt och polisens agerande vid det tillfället. I artikeln ”Tre önskningar i en. Händerna på täcket, polisen!”⁸⁹ beskrivs att poliserna har för avsikt att visa sina muskler under den kommande veckan där polisens agerande utgör den stora osäkerhetsfaktorn. Men det går inte att exkludera de förväntningar och förhoppningar som existerar inför evenemanget. Det uppmuntras att ta del av seminarier, presskonferenser och debatter och att sol önskas i Göteborg. Det är bara soffliggeri och dåligt väder som kan stoppa en utomparlamentarisk och demokratisk succé. Det är en mottagarorienterad text och vänder sig främst till syndikalister eller dess sympatisörer, som del i den diskursiva praktiken.⁹⁰

I en annan artikel berättas det att första aktionen riktad mot Europeiska unionen (EU) har avbrutits av polisen. ”På tisdagsförmiddagen, några minuter i elva, fick veckans första stora aktion mot unionen sitt slut. Då bars den sista av cirka trettio ickevåldsaktivister in i en

⁸⁶ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122. Göteborg 2001 Del 3*, sid. 274. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/36db93cc.pdf>

⁸⁷ Berg, Anton. (2007). *Om Göteborgskravallerna*. P3 Dokumentär, (MP3).

⁸⁸ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122. Göteborg 2001 Del 3*, sid. 274, 292 f. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/36db93cc.pdf>, Berg, Anton. (2007).

⁸⁹ Arbetaren, Bratt, Anna-Klara (2001-13/6-19/6) *Tre önskningar i en. Händerna på täcket, polisen!* <http://www.arbetaren.se/2001/24/ledare.html> (2009-01-02).

⁹⁰ Bergstöm, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005), sid. 324.

polisriket”⁹¹. Dessutom nämns förberedelser av olika slag, bland annat att 200 Antifascist (AFA) aktivister kommer att delta i protesterna i Göteborg. Från Finland är fem, sex bussar på väg och från Norge väntas minst 1500 demonstranter från norska Göteborgsaksjonen. Rykten florerar att polisen kommer att ingripa mot den gatufest som Reclaim the city anordnar på fredag. Det nämns också att fem personer greps under natten till tisdagen skäligen misstänkta för förberedelse till grovt sabotage.⁹² I en ytterligare artikel nämns att det vibrerar i Göteborg. Luften dallrar av förväntningar och stadens gator fylls med tillresta och politiska aktivister från Göteborg och adrenalinet har redan börjat pumpa.⁹³ Göteborgs-Posten väljer att berätta om de drygt 3000 reportrar och fotografer som kommer att bevaka Bushs besök och toppmötet och att ”hela världen har ögonen på Göteborg”⁹⁴. I artikeln ” Idag hänger det på håret”⁹⁵ speglar Göteborgs-Posten en oro och att det som händer idag är avgörande för fortsatta händelseutvecklingen. Det är möjligtvis så att bilder av tidigare demonstrationer och internationella möten (Seattle, Prag och Nice) fanns i bakhuvudet av en eventuell händelseutveckling i Göteborg. Vidare gör Göteborgs-Posten ett besök hos en konstnär som målat färdigt två stora tavlor. Tavlorna ingår i en stående utställning som fanns på plats under toppmötet och resten av sommaren. Konstnären gav sin syn på toppmötet som enligt honom är en motbild till demokrati.⁹⁶ Omvärldsbevakningen fortsatte och det belystes att George W Bushs Europaturné väckte känslor. När den amerikanska presidenten kom till Bryssel möttes han av gatuprotester och organiserade demonstrationer. Ett 100-tal demonstranter lyckades ta sig nära Natohögkvarteret med diverse plakat som ”Åk hem Bush”.⁹⁷ Syndikalistiska Arbetaren åkte till Berlin för att träffa den dåvarande förbundskanslern Gerhard Schröder för en intervju. Övrig information om Europeiska unionens (EU) kritiker och de två nätverken Nätverket Göteborg och Göteborgsaktionen 2001 belystes i en artikel.⁹⁸ Vid tiden då avspärrningen av Hvitfeldtska Gymnasiet ägde rum hamnade strålkastarljuset på polisens arbete och insatser.

6.2.2 MEDIADISKURSEN - UNDER EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG

Avspärrningen av Hvitfeldtska Gymnasiet ledde så småningom till kravaller mellan polis och demonstranter. I artikeln ”Polis omringar Hvitfeldtska”⁹⁹ nämns maskerade aktivister som kastade sten på polisen som i sin tur svarade med att använda hästar och ridspön. Göteborgsaktionen och Attac ansåg att polisen startade kravallerna genom sitt motsägelsefulla agerande vid Hvitfeldtska Gymnasiet. Poliserna har varit brutala säger någon syndikalist i

⁹¹ Arbetaren, Frank, Bella (2001-13/6-19/6) *Gripna för olaglig camping*, <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet1.html>. (2009-01-02).

⁹² Arbetaren, Frank, Bella (2001-13/6-19/6).

⁹³ Arbetaren, Frank, Bella (2001-13/6-19/6) *Göteborg Vibrerar*. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet3.html> (2009-01-02).

⁹⁴ Göteborgs-Posten (2001-06-13). Anderson, Ylva M. *Hela världen har ögonen på Göteborg*, sid. 29. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&doc...> (2009-02-27).

⁹⁵ Göteborgs-Posten (2001-06-14). *I dag hänger det på håret*, sid. 1 <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&doc...> (2009-02-27).

⁹⁶ Göteborgs-Posten (2001-06-14). Norsesund: *Målande protest mot EU*, sid. 9. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09)

⁹⁷ Göteborgs-Posten (2001-06-14). *Protest mot Bush*, sid. 32. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09)

⁹⁸ Arbetaren, Björkman, Markku, (text och foto). 2001-13/6-19/6 *Trygghet och flexibilitet*. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet5.html>. (2001-01-31), Arbetarens underrättelsetjänst/AUT. 2001-13/6-19/6 *Koll på EU kritikerna*. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet7.html>. (2001-01-02).

⁹⁹ Arbetaren, Warlenius, Rikard (Text), Eriksson, Jan-Åke (Foto) (2001-13/6-19/6). *Polis omringar Hvitfeldtska*. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet8.html>. (2009-01-02).

artikeln. En direkt reaktion på polisens agerande, säger Tord Björk, talesman för Göteborgsaktionen. Det här är värre än det som hände på finansministermötet, Ekofinmötet i Malmö. ”Polisen körde fram tre piketer med kravallutrustade poliser som i kedja tågade uppåt demonstranterna medan de taktfast slog sina batonger mot sköldarna”¹⁰⁰. Göteborgs-Postens rapportering angående avspärrningen av Hvitfeldtska Gymnasiet såg något annorlunda ut, som en del av motdiskursen. ”Vid 21-tiden gjorde flera demonstranter ett utbrytningsförsök inne från skolan och angrep poliser som stod uppe på de containrar som satts upp för att spärra av området”¹⁰¹. Det informerades också om att under utbrytningsförsöken kastades stenar mot polisen från en del demonstranter som stod på andra sidan polismuren. Vidare nämndes att gatstenar bröts upp och kastades mot poliserna.¹⁰²

Övrigt som Göteborgs-Posten belyste är att det handlar om gatstensattacker mot poliserna och hundra svartklädda, maskförsedda mot förvånansvärt få poliser. Aktivister som drar ner för Avenyn mot sin förstörelseråd. De förhoppningar som fanns mot det vänliga toppmötet krossades med varje sten som ligisterna slungade mot skyltfönstren eller mot poliserna och deras hästar.¹⁰³ Vi har här valt ut några artiklar som stod i Göteborgs-Posten som bland belyser medborgarperspektivet. ”Jag vill ge dagens ros till alla poliser som jobbar under EU:s toppmöte i Göteborg. Jag tycker de gör ett bra jobb och att vi alla skall lita på deras goda omdöme när de upprätthåller ordningen i Göteborg”¹⁰⁴. I Arbetaren utför polisen handlingar mot aktivisterna som blir mottagarna och i Göteborgs-Posten är det tvärtom med aktivister som utför handlingar mot polisen. Det gemensamma i båda tidningarna är att de benämns som kategoriella par såsom polis och aktivist utan personliga egenskaper. Arbetaren skyller på polisen och Göteborgs-Posten skyller på aktivisterna i samband med ordningsstörningarna.

Det är bedrövt att till exempel höra kommentarerna från Attac och Göteborgsaktionen 2001 som försöker lägga skulden på polisen. Den utlösande faktorn var polisens överdimensionerade insats, hävdade Helena Tagesson från Attac. Det är rent och korkat trams. De som förstörde Göteborg behövde ingen provokation. De kom hitresande för att förstöra.¹⁰⁵

6.2.3 MEDIADISKURSEN - EFTER EU-TOPPMÖTETS AVSLUTANDE

Det var polisen som startade kriget stod det i en annan artikel i Arbetaren som på torsdagen inte brydde sig om dialogen. Alla som varit inställda på fredliga demonstrationer är väldigt besvikna. Gun Nordstrand, pensionär och syndikalist från Stockholm. ”Eftersom jag har svaga ben höll jag mig intill husväggarna, men när de ridande poliserna drog förbi slog de mig i

¹⁰⁰ Arbetaren, Bohlin, Rebecka (2001-13/6-19/6). *Kravaller vid Hvitfeldtska*. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet13html>. (2009-12-18).

¹⁰¹ Göteborgs-Posten, Berglund, Conny, Wettre Karin, Larsson Arne, Nygren, Per. (2001-06-15) *Våldsam vändning Dialogen tog slut- polisen grep över 240 demonstranter*, sid. 34. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2008-12-16).

¹⁰² Göteborgs-Posten, Berglund, Conny, Wettre, Karin, Larsson, Arne, Nygren, Per (2001-06-15) *Våldsam vändning Dialogen tog slut polisen grep över 240 demonstranter*, sid. 34. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2008-12-16).

¹⁰³ Göteborgs-Posten, Hjärne, Peter (2001-06-15) *Våldtaget Göteborg*, sid. 1. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2008-12-16).

¹⁰⁴ Göteborgs-Posten, Strömvall, Anna (2001-06-15) *Polisen gör ett bra jobb*, sid.2. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2008-12-16).

¹⁰⁵ Göteborgs-Posten (2001-06-15) *Låt inte våldet få sista ordet*, sid. 2. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09).

huvudet med en batong. Jag klarar mig, men poliserna är helt galna”¹⁰⁶. Poliskavalleriet som slår urskilningslöst med sina nya piskor åt höger och vänster. Det svarta blocket, ungefär hälften klädda i rånarluvor som skanderar ”No justice, no peace fuck the police” belyses också i en artikel av Arbetaren.¹⁰⁷ Aktionen mot Hvitfeldtska förstår inte syndikalisterna, vilket nämns i Arbetaren. Det har inte begåtts några olagligheter på Hvitfeldtska, ”vi kom hit sent i natt och hade knappt vaknat innan polisen ringade in oss”. Kamrater till de instängda på skolan samlades utanför i Vasaparken för att stötta sina kompisar som så småningom utbröt i kravaller. Ya Basta (Vita overallerna) som befann sig inne på skolan försökte göra ett lönlöst utbrytningsförsök. Polisens agerande var motsägelsefullt enligt syndikalisterna där de både sökt dialog och agerat med polisiära aktioner. Syftet med polisaktionen är också oklart, först fick de boende på skolan gå ut och sedan inte. I Arbetaren belystes besvikelsen över polisens aktion och det tas upp att fokus kommer att skjutas från politiskt viktiga frågor till polisbrutalitet och våld. På torsdagskvällen sattes ett femtiotal syndikalister på bussar och kördes iväg från Hvitfeldtska.¹⁰⁸

”I stället ställde snabbt ett hundratal kravallpoliser upp i norra änden av Vasaplatsen och beredde sig på stormning. Klockan nio attackerades festen i stället av en stor polisstyrka söderifrån, från Vasagatan. Stormningen var mycket brutal trots att festdeltagarna ropade ”ickevåld” och satte sig ner i gräset. Sittande personer attackerades både av hundar och med batonger.”¹⁰⁹

Det nämns i Arbetaren, visserligen fel formulerat att ”Ett spontant ickevåldsmöte mot polisvåld stormades på fredagskvällen med en massiv polisinsats [...] Mellan och [sic!] två och tre hundra personer omhändertogs för störande av allmän ordning [...] Ett förhandlingsförsök av Hans Abrahamsson var resultatlöst”¹¹⁰. I Arbetaren fördömdes polisens agerande och nerskjutandet av demonstranter som inte skett sedan Ådalen 1931. Talarna varnade på icke-våldsmötet för utvecklingen av en polisstat och ett fascistiskt samhälle. Demonstranterna får ingen förklaring till polisens aktioner vid Hvitfeldtska eller vid ickevåldsmötet där polisen slår en järnring runt Järntorget. Polisen vägrade att tala direkt till demonstranterna.¹¹¹ Ett hundratal vita overaller demonstrerade utan skumgummiskydd på lördagens stora fredliga demonstration med förtejpade munnar i protest. Deras planerade aktion mot toppmötet på fredagen förhindrades av polisens ingripande mot Hvitfeldtska Gymnasiet i torsdags.¹¹² Flertalet artiklar i Arbetaren belyste polisbrutalitet.

Nästa vecka kommer jag att protestera i det irländska parlamentet om det jag har blivit vittne till här i Göteborg. Jag har med egna ögon sett hur polisen medvetet provocerat, det är en total skandal. Det har inte hänt att demonstranter blivit skjutna sedan 1931 i Sverige [---].¹¹³

¹⁰⁶ Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-13/6-19/6) *Som man sår får man skörda*.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet14.html>. (2008-12-18).

¹⁰⁷ Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-13/6-19/6).

¹⁰⁸ Arbetaren, Warlenius, Rikard (Text) Eriksson, Jan-Åke (Foto) (2001-13/6-19/6) *Polis omringar Hvitfeldtska*.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet8.html>. (2009-01-02).

¹⁰⁹ Arbetaren, Deland, Mats (2001-13/6-19/6) *Tre skjutna av polis*.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet18.html>. (2008-12-18).

¹¹⁰ Arbetaren, Deland, Mats (2001-13/6-19/6) *200-300 omhändertogs efter icke-våldsmöte*.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet20.html>. (2008-12-18).

¹¹¹ Arbetaren, Deland, Mats (2001-13/6-19/6).

¹¹² Arbetaren, Frank, Bella, Warlenius, Rikard (13/6-19/6) *20.000 för ett annat Europa*, sid. 1 f.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet22.html>. (2009-01-31).

¹¹³ Arbetaren, Frank, Bella, Warlenius, Rikard (13/6-19/6).

Vittnen: Polisen sköt inte i nödvärn. Den 19-årige man som blev allvarligt skottskadad av en polis i fredags träffades i kroppspulsådern. Flera vittnen uppfattade inte situationen som att polisen sköt i nödvärn[---] De var trängda när en polis slås omkull av en gatsten. Polisen säger därför att det rör sig om nödvärn. Andra ögonvittnen som Arbetaren har talat med ifrågasätter att skotten skulle ha avfyrats i nödvärn och hävdar framför allt att inget varningsskott skjutits.¹¹⁴

Samma händelse från Göteborgs-Posten som såg annorlunda ut.

En polisstyrka ryckte fram på Vasagatan. De överraskades av stenkastande demonstranter bakifrån. En polis fick en stor sten i huvudet och segnade ned till marken. Han hade tappat sin hjälm och var till synes livlös. Demonstranter kastade sten mot den liggande polisen. En polis drog då sitt vapen och ett av skotten träffade mannen.¹¹⁵

Vidare belystes både i Arbetaren samt Göteborgs-Posten stormningen av Schillerska Gymnasiet med polisens nationella insatsstyrka. I en av Göteborgs-Postens artiklar informerades om polisens nationella insatsstyrka som skrek kommenderingsord till boende på Schillerska Gymnasiet. Bland annat att insatsstyrkan tog tag i en person och slängde ner denna för en trappa och när vederbörande sa att han inte vistades på skolan skrek de: ”Håll käften och lägg dig ner med händerna över huvud”. Insatsstyrkan med automatvapen ledde så småningom de som var på skolan ut på skolgården där de beordrades att lägga sig ner på den blöta asfalten. Folk grät och skakade och nära en timme fick de ligga där medan hundarna skällde och polisen skrek åt varandra.¹¹⁶ I Arbetaren gick att läsa: ”Poliserna sade åt mig att ligga stilla på marken och jag lade mig på den kalla och blöta asfalten. När jag försökte flytta händerna fick jag tre batongslag på höger axel”¹¹⁷ säger James Jansson till Arbetaren.¹¹⁸ När toppmötet är avklarat stod i Göteborgs-Postens artiklar att polisens agerande skall granskas samt att polisen agerade provokativt. Anmälningar mot polisens brutalitet under toppmötet framträder i artiklarna. ”Genom att polisanmäla detta vill vi markera att vi inte kan acceptera polisens brutalitet mot oss”¹¹⁹. Artikeln syftade på stormningen av Schillerska Gymnasiet. ”Här riktar man automatvapen mot vanliga unga människor, tvingar dem att ligga nedtryckta i vattensamlingarna på skolgården och kallar dem för jävla terrorister”¹²⁰. Det belystes i samma

¹¹⁴ Arbetaren, Frank, Bella (2001-22/6-28/6) *Fortsatt kritiskt för 19-åringen*. <http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet1.html>. (2009-02-03).

¹¹⁵ Göteborgs-Posten, Johansson, Lars Ove (2001-06-17). *Kritiskt för skottskadad aktivist*, sid. 36. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-13).

¹¹⁶ Göteborgs-Posten, Wettre, Karin (2001-06-18) *Ungdomar på Schillerska chockade*, sid. 5. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09).

¹¹⁷ Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-22/6-28/6) *78 personer tvingades ligga på marken*. <http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet4.html> (2009-02-03).

¹¹⁸ Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-22/6-28/6).

¹¹⁹ Göteborgs-Posten, Thorpenberg Paulsson, Eva (2001-06-18) *Krav att polisens agerande granskas*, sid. 26, Olausson, Jonas (2001-06-19) *Polisen agerade provokativt*, sid. 4, Wettre, Karin (2001-06-21) 33 anmälningar mot polisen ”Vi vill markera att vi inte kan acceptera polisens brutalitet”, sid. 7. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2001-01-09), (2001-02-03).

¹²⁰ Göteborgs-Posten, Thorpenberg, Paulsson, Eva (2001-06-18) *Krav att polisens agerande granskas*, sid. 28. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09).

artikel att Göteborgsaktionen 2001 vill att en oberoende granskning skall genomföras för att se hur polisen genomförde sina uppgifter under Göteborgskravallerna 2001.¹²¹

Polisens massgripande och inspärning av hundratals demonstranter på Hvitfeldtska är inte bara ett brott mot grundlagarna om åsikt- (sic) och demonstrationsfrihet utan även en provokation utan dess like. Med bemyndigande av statens våldsmonopol har svensk polis förföljt, misshandlat och trakasserat de ungdomar som kommit till Göteborg för att visa sitt missnöje med EU.¹²²

I Artikeln ”Protester på bortaplan mot svensk polis”¹²³ i Göteborgs-Posten går det att utläsa bland annat, ”Vid en presskonferens hävdade norska EU-motståndare att våldet i Göteborg provocerades fram av den svenska polisens bruk av hundar, hästar och batonger. Det är helt otroligt att polisen i ett nordiskt land har skjutit skarpt mot en folkmassa”.

I Arbetaren ropades på förslag om oberoende utredningar men syndikalisterna frågade sig samtidigt vad som egentligen hände i Göteborg? Vad var det som gjorde att den politiska folkfesten kom av sig? Vad var det som gick så fruktansvärt fel? Många frågor väcks i Arbetaren som till exempel polisens järnring runt Hvitfeldtska Gymnasiet med inhyrda containrar? Varför polisen slog en järnring runt Hvitfeldtska är fortfarande vagt. Reclaim the Citys gatufest väckte också många frågor. Varför slogs en järnring kring festen utan att några attacker på polisen skett? Dagen därpå med polisens oförklarliga järnring runt Järntorget där folk inte fick lämna platsen på flera timmar, andra greps och bussades iväg till häktet i Kviberg, det väcks frågor i samband med den polisaktionen. Stormningen av Schillerska Gymnasiet med Nationella insatsstyrkan med dragna automatvapen. Det sägs att de letade efter en beväpnad tysk terrorist (med extremt gult hår) som sedermera blev tre beväpnade tyska terrorister. Var fanns de och hur hade de fått tag på vapnen? Det är många frågor som väcks hos syndikalisterna som anses vara nödvändigt att få snabba svar på. Det nämns att man satt i en skolsal och spelade kort när fyra poliser kom in med automatvapen och mörka huvor och när man låg på marken hörde en polis skrika. ”Visa ingen barmhärtighet med de här svinen”. Svenskarna släpps efterhand efter identifiering och fotografering. Man tvingades gå iväg på en gata utan skor. Arbetaren har tagit del av mängder av vittnesmål om hur poliserna brukat våld mot personer så fort de rört sig det minsta.¹²⁴

Göteborgs-Posten belyste efterhand butiksägarna som krävde miljonbelopp i skadestånd för förlorad ersättning och skadegörelse med anledning av kravallerna på Avenyn. ”Vi utgår från att staten tar sitt ansvar, säger Carl-Johan Westholm, som anser att polismyndigheten gjorde en ödesdiger felbedömning av kravallerna på Avenyn”¹²⁵. Arbetaren skrev vidare i en artikel att Antifascistisk Aktion (AFA) inte kände ånger och att polisen var nöjd med sin insats trots att en ung människa svävade mellan liv och död och att en polis var allvarligt skadad. Antifascistisk Aktion (AFA) med flera skyllde på polisen och de i sin tur skyllde på de svartklädda. Antifascisterna ställde sig frågan: Är en demonstrants liv mindre värd än

¹²¹ Göteborgs-Posten, Thorpenberg, Paulsson, Eva (2001-06-18).

¹²² Göteborgs-Posten, Olausson, Jonas. (2001-06-19) *Polisen agerade provokativt*, sid. 4. <https://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...> (2009-01-09).

¹²³ Göteborgs-Posten, Olausson, Jonas. (2001-06-19), sid. 6.

¹²⁴ Arbetaren, Frank, Bella (2001-22/6-28/6) *Vad var det som gick fel?* <http://www.arbetaren.se/2001/25/rep1.html>. (2009-01-31). Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-22/6-28/6) 78 *tvingades ligga på marken*, sid. 2 f. <http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet4html>. (2009-02-03)

¹²⁵ Göteborgs-Posten, Andersson, Jan (2001-06-30). *Handlarna kräver 60-70 miljoner för skador*, sid. 6. <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&doc...> (2009-02-27)

egendom på Avenyn? Arbetaren beskrev ytterligare att det polisen gjorde mot Hvitfeldtska var rena vansinnet. De slog sönder boendet, vår organisering och riksdag och var ute efter att slå sönder vår infrastruktur. Det ledde till vettskrämda och uppretade människor där staten slår till när som helst och på ett godtyckligt sätt. Kommenderingschef Håkan Jaldung motiverade det hela med grupper därinne försökt störa toppmötet.¹²⁶

Om vi jämför rapporteringen med Seattle finns det betydligt fler artiklar om EU-toppmötet i Göteborg. Det kan ha samband med att det skedde lokalt för Göteborgs-Posten samtidigt som syndikalisterna var närvarande vid mötet och där av den massiva rapporteringen från båda tidningarna.

6.3 G8-MÖTET I GENUA

Poliserna som närvarade vid evenemanget hade två huvudsakliga syften i sitt arbete, främst att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, samt att förhindra tänkbara terroristattentat. Detta lede till att polisen stängde lufrummet över Genua och förbjöd fartygstrafik längs kusten. För att kunna garantera delegaternas säkerhet inrättades en röd zon, avgränsad med höga staket där begränsad åtkomst infördes för att förhindra att mötet skulle störas. Utanför den röda zonen inrättades en gul zon, tänkt att agera som buffertzona för att ytterligare stärka säkerheten kring mötesområdet. Protesterna förvisades till andra delar av staden. I Italien finns ingen specifik lagstiftning för våldsamt upplopp, istället tillämpas lagar mot konspiration, plundring och vapeninnehav för rättslig reglering av de händelser som skulle kunna uppstå i samband med kravaller. Underlag från tidigare möten, exempelvis Seattle och Göteborg användes vid planering av säkerhetsåtgärder. Paraplyorganisationen Genua Social Forum (GSF) grundades ur Patto di Lavoro men bytte namn när fler organisationer anslöt sig till plattformen för demonstrationer. Deras inledande uppgift var att skapa en dialog med myndigheterna för att kunna genomföra demonstrationer i samband med G8-mötet och deras arbete började över ett år innan mötet, när Genua valts till mötesort. GSF ansåg att samarbetet med myndigheterna var svårt och att kontakten med dem gav ett resultat utan substans. Framförallt ansåg GSF att de varningar de framfört och de frågor de försökt få svar på inte togs på allvar. Inför mötet anrättade GSF sitt samordningscentrum i Diaz skolan vars lokaler de hyrt. Härifrån samordnades protesterna där skolan agerade som samlingsplats och huserade även med läkare och advokater.¹²⁷

6.3.1 MEDIADISKURSEN - INNAN G8-MÖTETS ÖPPNANDE

”Över 100 000 väntas till G8- protest. Manifestationen mot G8- mötet i Genua kan bli den största som proteströrelsen mot global nyliberalism hittills har genomförts”¹²⁸. Rubriken är hämtad från en artikel i Arbetaren som publicerats inför G8-mötet och beskriver de officiella förberedelserna inför toppmötet. Förutom antalet deltagare sägs även över 500 organisationer stå bakom den plattform som GSF tagit fram som bas för protestaktioner under mötet. Kritiken är grundad i att GSF beskriver G8- gruppen som odemokratisk då besluten som fattas även påverkar länder som inte är medlemmar och därför inte själva kan ta del i beslutsfattandet. I annan del av texten skrivs ”I Attacs nyhetsbrev skriver lantorno Fiorino

¹²⁶ Arbetaren, Frank, Bella (2001-22/6-28/6).

¹²⁷ Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*. Göteborg 2001 Del 2, sid. 189 f, 192-195, 202, 204- 207. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/f6589b08.pdf>

¹²⁸ Arbetaren, Warlenius, Rikard. (2001-18/7-24/7). *Över 100 00 väntas till G8-protest*. <http://www.arbetaren.se/2001/29/nyhet2.html>. (2010-04-06).

Pietro att polischefen försäkrade 'att Italien är ett demokratiskt land, och att ett land som skjuter på demonstranter är inte civiliserat'. Detta i relation till den kritik som framförts mot polisens agerande i Göteborg. Det är tydligt att det dras paralleller till händelserna i Göteborg eftersom G8-mötet äger rum en månad efter och mötenas karaktär är snarlika. Vidare tar även artikeln "En annan värld är möjlig"¹²⁹ upp paralleller med EU-toppmötet i Göteborg och förutspår att ett liknande scenario kan komma att utspela sig i Genua.

Göteborgs-Posten drar av artikeln "Kravallberedskap: I morgon är det Genua tur"¹³⁰ upp rädslan och nervositeten inför mötet. "Polisen har samlat 15 000 man beväpnade med gummikulor, tårgas, vattenkanoner och luftvärnsmissiler". Det skapas farhågor om olika typer av scenarier som kan komma att inträffa och att polisen gör sig redo för strid. I en annan artikel "Drygt 700 olika grupper"¹³¹ kommer för att demonstrera under G8-mötet i Genua bland annat Attac, Glasgow Anarchists, Animal Peace, veganrörelse från Italien och Circolo anarchio Ponte della Ghisolfa, en anarkistgrupp från norra Italien, Genova contro g8, italiensk aktionsgrupp mot G8-mötet samt Ya Basta- Vita overallerna, vilket antyder vilka slags sociala rörelser som väntas och diskursen bygger på en underförstådd mening.¹³² I artikeln nämns specifikt de mer radikala grupper som kommer att delta i demonstrationerna vilket kan tolkas som en förväntning av att det kan komma att bli stökigt. I ytterligare en artikel "Stor rädsla för polisvåld. Amnesty granskar de mänskliga rättigheterna i Genua"¹³³ nämns att en brevbomb exploderade i händerna på en polisman samt att det på Vita overallernas samlingsplats utanför Carlinistadion fanns en sprängladdning under en skåpbil. Det ledde till pådrag hos polisen med flera razzior som följd. I Arbetaren och Göteborgs-Posten nämns att säkerhetspådrag vid gränserna till Italien där aktivister har stoppats för att komma till Genua. Artiklarna tyder på att myndigheterna försöker minska antalet besökare för att förbättra säkerheten. I Arbetaren nämns dock att enligt GSF ska det gå att ta sig till Genua för att delta i protesterna. Ideologiska skillnader i rapporteringen syns där Arbetaren i dessa artiklar tycks förespråka vikten av demonstration som politisk metod för att kunna visa sitt missnöje. I Göteborgs-Posten antyds snarare att Genua är en plats som bör undvikas eftersom de förväntas uppstå våldsamma demonstrationer, något det redan visats tecken på och förväntningen är att det kommer att öka när mötet väl börjar.

6.3.2 MEDIADISKURSEN - UNDER G8-MÖTET I GENUA

Demonstrationerna började officiellt 20 juli 2001 och i Göteborgs-Posten skriver Thomas Björklund "Det som nästan hände i Göteborg, hände istället i Genua. En person dog efter skott från polisen", hämtat från artikeln "Besvikelse efter dödsskotten"¹³⁴ Skottet avlossades när en grupp aktivister, enligt utsago från närvarande vittnen gick till attack mot en polissbil. Kaos uppstod när folkmassorna i närheten började ropa slagord, som "Mördare!" mot polisen

¹²⁹ Bratt, Anna-Klara. (2001-18/7-24/7). *En annan värld är möjlig- denna vecka på italienska*. <http://www.arbetaren.se/2001/29/ledare.html>. (2010-04-06).

¹³⁰ Göteborgs-Posten. (2001-07-19). *Kravallberedskap: I morgon är det Genuas tur*, sid. 1. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹³¹ Göteborgs-Posten. (2001-07-19). *Drygt 700 olika grupper*, sid. 11. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹³² Sahlén, Ingrid. (red.) (199), sid. 91.

¹³³ Göteborgs-Posten, Björnheden, Hanna (2001-07-19). *Stor rädsla för polisvåld. Amnesty granskar de mänskliga rättigheterna*, sid. 10 <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹³⁴ Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas (2001-07-21). *Besvikelse efter dödsskotten*, sid. 8. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

som fort spärrade av platsen. Björklund sammanfattar dagen som en ”våldets dag i Genua” med brinnande fordon, krossade skyltfönster och flertalet personskador. Enligt Fairclough avpersonifierar skribenten på olika sätt de olika grupperna som är med i händelseförloppet genom att genomgående använda benämningarna polis och aktivist i artikeln. I Göteborgs-Posten framstår grupperna utan nyans och utan mänskliga egenskaper, tillhörande kategoriella par där aktivisterna oftare beskrivs som den handlande parten i de händelser som ägt rum, där polisen i sin tur är en mottagande part av aktivisternas handlingar och mönstret i medierapporteringen är detsamma som från Göteborg.

Flera aktivister attackerade en polisjeep med poliser i. En manlig aktivist tog upp en brandsläckare för att kasta den mot poliserna i bilen. Då smäll två skott. Aktivisten föll till marken. När polisjeepen skulle köra vidare backade den först på den skadade aktivisten och körde därefter över honom igen.¹³⁵

I Arbetaren beskriver Anna-Klara Bratt händelsen med den ihjälskjutne i ledaren ”Svart Pedagogik”¹³⁶ med ordet tragiskt. ”Det är tragiskt. Tragiskt ur ett demokratiskt perspektiv, tragiskt ur ett globalt marknadskritiskt perspektiv. Tragiskt för Carlo Giulianis familj och vänner. Tragiskt för den polis som avlossade skotten. Tragiskt”. Björklund beskriver incidenten utifrån ett generellt händelseförlopp med betoning på vad som faktiskt har skett utan personliga värderingar. I kontrast till detta beskriver Bratt en mer personlig åsikt som sympatiserar med de inblandade. Texten får i större utsträckning en värderande ton när ett ord som tragiskt används upprepade gånger och ger artikeln en normativ utgångspunkt i kontrast till den hegemoniska diskursen som framförts i bland annat Göteborgs-Postens medierapportering av händelsen.

En motdiskurs byggs genomgående upp i Arbetarens rapportering där Bratt i detta fall kritiserar det system som tillät en incident som denna att inträffa och inte den enskilde polisen. Bratt rapporterar att ögonvittnen beskriver detta och andra aspekter av polisens agerande med ”övervåld som inte hör hemma i det vi sorterar ner under sökordet ’demokratier’”. Citatet relaterar till de icke-diskursiva områden och den sociala praktiken som Fairclough förespråkar, vilket är viktigt att förstå när vi läser texterna. Det handlar om den makt som polisen förfogar över som statens företrädare gentemot aktivisterna som blir stoppade i en demokratisk process vilket avspeglas i texterna och utgör den hegemoniska kampen. Syndikalisterna skriver inte något positivt om polisens arbete när de som företrädare för staten på olika sätt hindrar den syndikalistiska proteströrelsen. Det är med hjälp av icke-diskursiva områden som exempelvis ekonomisk och politisk styrning som vi kan förstå de ideologiska skillnaderna mellan Göteborgs-Posten och Arbetaren som syns indirekt i texterna. Exempelvis har Göteborgs-Posten ett större aktiekapital att röra sig med. Detta kan endast tydliggöras med betoningen på den sociala praktiken i analysen som Fairclough förespråkar. De bakomliggande faktorerna är viktiga och det är gemensamt för både kritisk teori och kritisk diskursanalys att lyfta upp på en medvetandenivå.

Vidare exempel på detta kan ses i de informationskällor som tidningarna i fråga hämtar mycket av sitt material och de citat de använder. Polisens officiella uttalanden framkommer i stort sett aldrig i Arbetaren, som under Genua-mötet främst hämtat information från demonstrationsnätverket GSF. Arbetaren använder flera citat direkt från demonstranter som närvarade vid demonstrationerna. Göteborgs-Posten har varierade kanaler med företrädare

¹³⁵ Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas (2001-07-21).

¹³⁶ Arbetaren, Bratt, Anna-Klara (2001-25/7-31/7). *Svart Pedagogik*.

<http://www.arbetaren.se/2001/30/ledare.html> (2010-04-06).

från både Attac och italiensk polis, vilket ger en mer nyanserad och neutral bild av händelseförloppet. Således har informationskällorna för Göteborgs-Posten och Arbetaren stor betydelse för hur kravallpolisens arbete framställs i medierna.

Det som skedde i Genua var ingen enskild företeelse utan var en del av den vänstervåg som svepte över Europa vid denna tid. Anthony Giddens förklarar detta utifrån brist på jämlikhet.

Ett mycket ojämnt samhälle tillfogar sig själv skada genom att inte på bästa sätt kunna ta vara på sina medborgares begåvningar och möjligheter. Dessutom kan brist på jämlikhet innebära ett hot mot den sociala sammanhållningen och ha andra icke önskvärda följdverkningar (som att leda till hög brottslighet).¹³⁷

Artikeln ”Demonstration mot G8 i Stockholm”¹³⁸ belyser detta. ”Stoppa G8- mötet! Det krävde flera hundra deltagare i en manifestation mot toppmötet i Genua [...] Låt oss säga det klart och tydligt: det som hänt i Genua är precis som det som hände i Göteborg”, vilket belyser vänstervågen i Europa med bakgrund av EU-toppmötet i Göteborg. I artikeln ”Polisen i Genua följer mönstret från Göteborg”¹³⁹ i Arbetaren refererar Rebecka Bohlin till Tord Björk från organisationen Miljöförbundet jordens vänner, som följt händelserna i Genua hemifrån via nätet. Björk ingick i Göteborgsaktionens samordningsgrupp under EU-toppmötet i Göteborg och kan se flera punkter där italiensk polis agerar enligt ett mönster som även bevittnades under EU-toppmötet i Göteborg. ”Den Italienska polisen har använt sig av container-murar, slagit till mot skolor, varit passiva när det svarta blocket kravallat och de har skjutit skarpa skott. På punkt efter punkt har de agerat likadant som polisen i Göteborg”. Ytterligare en artikel som belyser vänstervågen i Europa är ”Maskeringsförbud bättre än tårgas”¹⁴⁰ Här syns Göteborgs-Postens ideologiska förankring.

Hur skall polisen bära sig åt för att komma till rätta med våldsamma aktivister på ett någorlunda humant vis utan att samtidigt komma i konflikt med majoriteten av fredliga demonstranter och i värsta fall skada dem? Frågan blev högaktuell i samband med EU-kravallerna i Göteborg och den har blivit än mer angelägen efter de blodiga sammandrabbningarna vid G8-mötet i Genua [...] I Göteborg använde polisen inte tårgas eller vattenkanoner men jag kan intyga att aktivisternas taktik var exakt detsamma som i Genua.¹⁴¹

I övrigt rapporterades det från Genua om de kravaller som ägde rum och det var framförallt under själva evenemanget som våldsamheterna fick stort utrymme i både Göteborgs-Posten och Arbetaren. Det handlar om konfrontationer mellan polis och aktivist och att Genua samlade över 100 000 människor i protest. Protesterna riktades mot åtta av världens mäktigaste länder men i artiklarna drunknar det politiska budskapet i förmån för rapportering av våldet. Noteras kan det i båda tidningarna att våldet fick stort utrymme i rapporteringen. Våld är attraktivt för konsumenter och därför är artiklarna fokuserade på det exceptionella, unika och det som väcker uppmärksamhet hos allmänheten. Flertalet artiklar belyste våldet och detta faktum kommenterades även i Arbetaren.

¹³⁷ Giddens, Anthony (1999) *Tredje Vägen. Om förnyelsen av socialdemokratien*. Stockholm: Atlas förlag, sid. 51.

¹³⁸ Göteborgs-Posten. (2001-07-22). *Demonstration mot G8 I Stockholm*, sid. 12. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹³⁹ Arbetaren. (2001-25/7-31/7) . ”Polisen i Genua följer mönstret från Göteborg” <http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet2.html> (2010-04-06).

¹⁴⁰ Göteborgs-Posten, Lars Lönnroth (2001-07-23). *Maskeringsförbud bättre än tårgas*, sid. 28. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁴¹ Göteborgs-Posten, Lönnroth, Lars (2001-07-23) .

Ett globalt kollektiv ska ställas till svars och straffas för en minoritet av svåridentifierade individer och det högsta straffet är indragna toppmöten? Toppmöten som knappt ens medierna förmår ta del av. Dessutom ska alla som får för sig att promenera, bo eller demonstrera i närheten av dessa toppmöten vara bereda på slag och tårgas, sten eller skott?¹⁴²

Citatet är hämtat från ”Svart Pedagogik” där Bratt även kommenterar hur våldet får övertag i medierapporteringen och toppmötets innehåll i sig inte får något utrymme. Annat exempel på det är en artikel i Göteborgs-Posten skriven av Thomas Björklund ”Våldsam dag fredlig protest Över hundratusen i massiv manifestation mot G8-möte”¹⁴³ och där vad som beskrivs som kriget mellan polis och aktivist synliggörs.

Men efter att början på det stora tåget passerade Genua social forum (GSF) vid hamnen och svängde in på boulevarden Corso Torino hände något. Uppenbarligen lämnade en grupp från det svarta blocket leden och gick i stället rakt fram. Då startade också något som kan kallas ett mindre krig mot polisen. Tårgaspatroner regnade från alla håll och de militanta aktivisterna satte eld på bilar och krossade skyltfönster[...] Några timmar senare var det dags igen. Medan polisen blockerade den ena sidan av bron började aktivister tända på bilar, slå sönder post och banker Det slutade med [...] en massiv polisinsats som inkluderade tårgasregn, två vattenkanoner och närmare tusen poliser.¹⁴⁴

En liknande beskrivning med fokus på våldet går att läsa i artikeln ”Framgång och fatalt nederlag”¹⁴⁵, skriven av Rikard Warlenius där händelserna summeras. Det går även att notera att aktörerna i våldsrapporteringen utgörs av anonyma poliser och aktivister som ställs mot varandra i artiklarna.

Det finns mycket att utvärdera. Å ena sidan flera gigantiska protester, som kulminerade på lördagen, då cirka 200 000 – 300 000 enligt arrangörerna – demonstrerade på Genuas gator. Å andra sidan våldsamma kravaller, en ung människas död, massiva polisingripanden: riktade mot fredliga såväl som mot våldsamma demonstranter, riktade mot aktivisternas boende samt till och med mot Genua Social Forums mediecenter.¹⁴⁶

6.3.3 MEDIADISKURSEN - EFTER G8-MÖTETS AVSLUTANDE

Enligt artikeln ”Sex svenskar gripna av polis i Genua”¹⁴⁷ i Göteborgs-Posten så var det ett dystert resultat med en person död, många som blivit skadade och en sönderslagen stad. Sex svenskar har gripits i samband med demonstrationerna. I en annan artikel ”Lärdomar från Genua”¹⁴⁸ nämns att säkerheten måste bli bättre och att den utveckling som ägt rum i Göteborg och nu senast i Genua måste brytas. Världlandet Kanada gör därför klokt i att förlägga nästa års möte på en avskild vinterturistort. G8-gruppen minskar antalet delegater för

¹⁴² Bratt, Anna-Klara (2001-25/7-31/7).

¹⁴³ Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas (2001-07-22). *Våldsam dag trots fredlig protest. Över hundratusen i massiv manifestation mot G8-mötet*, sid. 10. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁴⁴ Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas. (2001-07-22).

¹⁴⁵ Arbetaren, Warlenius, Rikard. (2001-07-25). *Framgång och fatalt nederlag*. <http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet1.html> (2010-04-29).

¹⁴⁶ Arbetaren, Warlenius, Rikard. (2001-07-25).

¹⁴⁷ Göteborgs-Posten. (2001-07-23). *Sex svenskar gripna av polis I Genua*, sid. 1. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁴⁸ Göteborgs-Posten. (2001-07-23). *Lärdomar från Genua*, sid. 2. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

att höja kvaliteten på det arbete som läggs ner och att effektivare beslut därför görs. Detta som en direkt följd av den utveckling som skett. Efter att mötet avslutats så syns en skillnad i diskursen där eftertanke och hur framtida möten ska undvika den våldspiralsom har skett i samband med protestaktioner under dessa möten.

I de artiklar som publicerats i *Arbetaren* ses protesterna under mötet som en stor framgång. Ett stort antal människor kom för att protestera och detta i sig ses som en framgång, vilket främst framgår tydligt i ”Framgång och fatalt nederlag” där följande citat summerar meningen bakom artikelns titel,

trots veckor av tidningsartiklar om förväntat våld, trots två dagars intensiva kravallrapportering, trots en dödsskjutning, trots kontroller vid gränser och trots stängd flygplats, hamn och stängda järnvägsstationer tog sig ett par hundra tusen till Genua för att demonstrera.¹⁴⁹

Däremot riktas stark kritik mot polisens hantering av sina uppgifter och beskyller även deras misslyckande att stoppa det svarta blockets frammarsch som en bidragande orsak till den skadegörelse som förekom. Vidare riktas kritik mot att polisen inte har kunnat skilja fredliga och våldsamma demonstranter åt. Rikard Warlenius beskriver själv i sin artikel ”Framgång och fatalt nederlag”, hur han sett med egna ögon hur en passiv och liten grupp personer fått tårgasgranater avlossade mot sig av en polisbil som åker förbi i hög fart. Natten mellan lördag och söndag gjorde polisen ett tillslag mot skolan där GSF anrättat sitt samordningscenter. Insatsen beskrivs som ett tillslag i artikeln, där många skadades allvarligt och att blod låg i pölar när polisen lämnat platsen. Ursula Müller befann sig på plats under händelsen och säger till Warlenius att ”Det kändes som en hämnd mot demonstranterna.”

Göteborgs-Posten belyser också i artikeln ”Sex svenskar gripna i Genua”¹⁵⁰ det tillslag som polisen gjorde där många demonstranter fick ”ett bryskt uppvaknande” enligt Leif Nylén på Rikskriminalen. ”Natten till i går slog 300 karabinjärer brutalt och skoningslöst till mot en skola [där polisen grep] totalt 97 aktivister i lokalerna och 61 fick föras till sjukhus”. Enligt en spansk pojke kom polisen när många låg och sov och slängde stolar och annat på de sovande för att till sist föras ner på bottenvåningen för att misshandlas.

Även Göteborgs-Posten rapporterade om stora blodfläckar på skolans golv, stolar och väggar. Polisen beslagtogs alla hårddiskar, cd-rom skivor med mera och Massimi Alberti som arbetade på en närradiostation sade till Göteborgs-Posten att precis det som hände i Göteborg kom också att utspela sig i Genua med rättsprocesser som följd av polisens agerande. ”Polisen gick runt och slog och sparkade på folk. De var helt galna. Det gick inte att se vem som levde och inte levde, eller var medvetlös uppger en anonym källa till TV 4 Nyheterna”¹⁵¹. Vidare belyses det i en annan artikel från Göteborgs-Posten ”Polischefer i Genua omplaceras”¹⁵² att tre polischefer kommer att få andra uppgifter. Utredningen som pågår tillsatt av inrikesdepartementet bekräftar anklagelserna om polisbrutalitet och polisvåld.

Vi kan se att det sker ett diskursbrott och skiftandet av agenter och mottagare i texten. Tidigare under Göteborgs-Posten rapportering av själva mötet så var polisen mottagare av

¹⁴⁹ Warlenius, Rikard. (2001-07-25) .

¹⁵⁰ Göteborgs- Posten, Björklund, Thomas. (2001-07-23) *Sex svenskar gripna i Genua*, sid. 10. (2010-04-23).

¹⁵¹ Göteborgs-Posten. (2001-08-04). *UD kritiserar av gripna i Genua*, sid. 12 <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁵² Göteborgs-Posten. (2001-08-03). *Polischefer i Genua omplaceras*, sid. 10. <http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

aktivisternas handlingar. Här kan emellertid det illustreras att det skiftar och att det är demonstranter som i stället är mottagare av polisens handlingar. De skiftar plats i texten och det sker en diskursiv förändring som del i den diskursiva praktiken. I Arbetaren är diskursen hegemonisk innan och under själva mötet, samt efteråt med skarp poliskritik både i utförande och planering av mötet. Vi ser att den hegemoniska kampen är i ständig rörelse vilket blir tydligt i Göteborgs-Postens rapportering.¹⁵³

Motdiskursen som i denna analys representeras av Arbetaren vidhåller sin uppfattning av polisernas arbete och insatser med stark poliskritik. De ideologiska skillnaderna gick att utläsa, men inte lika tydligt som i Göteborg. Hegemonin går att uttyda där händelseförloppet redan varit tydligt i de texter som publicerats i Arbetaren. Det var enligt syndikalisterna uppenbart att skadegörelsen och personskadorna skulle bli stora, vilket framgår bland annat i ”Svart Pedagogik” där Anna-Klara Bratt hänvisar till de tidigare kravallsituationer som uppstått i samband med liknande möten. Hur de medel och taktiker som polisen använt förblivit oförändrade och snarare eskalerat i de åtgärder som vidtagits.

Den som tror att fler vapen och poliser skulle vara det bästa vaccinet mot gatuvåldet måste nu inse att det inte är vägen. En insikt som borde försätta maktens våldsivrare ungefär i den situation som samarrangörerna bakom Göteborgsaktionen 2001 redan befann sig i när de istället valde att samarbeta brett och bjuda in Svenska makthavare till konfrontativ dialog.¹⁵⁴

I Göteborgs-Posten skriver Hanna Karlsson i artikeln ”Italiensk opposition kräver utredning av polisvåld”¹⁵⁵ att efteråt när toppmötet är över att det väcks känslor i Sverige över hur italiensk polis agerat i Genua. Vidare ropas det på utredningar av polisvåldet som skett samt att den italienska oppositionen kräver att utrikesministern Claudio Scajola avgår eftersom det är han som är ansvarig för polisinsatsen. Vidare är kritiken stark mot karabinjärerna och att de använt oerfarna, tonåriga värnpliktiga i polisarbetet. Amnesty International vill att polisutbildningen granskas för att bättre klara av kravallliknande situationer. Vidare fanns kritik av polisens behandling av de personer som greps i samband med demonstrationerna där exempelvis sju österrikiska kvinnor enligt rapport tvingades klä av sig nakna och trakasserades av polisen med förödmjukande ord och behandling.¹⁵⁶

En bild som ges i Arbetaren, förutom den skarpa kritik som riktats mot polisens insatser, är avståndstagandet till de metoder och det agerade som det svarta blocket visat i samband med demonstrationerna. I debattartikeln ”Solidaritet utan våld – inte tomma ord”¹⁵⁷ menar debattörerna Rasmus Hästbacka, Johan Sjöström och Jonas Sjöstedt att ”Polisvåld rättfärdigar inte kravaller”. Våld som taktik för att uppmärksamma och påverka makthavare kommer enligt dem inte att få andra resultat än att de fredliga demonstrationerna försvinner i medierapporteringen, våldet drabbar såväl poliser som andra demonstranter och att det potentiellt ökar folkets förståelse för att polisen behöver ta till bättre metoder som svar. Rikard Warlenius beskriver hur det svarta blocket använt samma samlingsplats som ett par andra grupper med fredliga demonstranter vid ett tillfälle men där blocket avvek från

¹⁵³ Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000), sid. 80.

¹⁵⁴ Bratt, Anna-Klara. (2001-25/7-31/7).

¹⁵⁵ Göteborgs-Posten, Karlsson, Hanna. (2001-07-26) . *Italiensk opposition kräver utredning av polisvåld*, sid. 10 <http://webtretriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁵⁶ Göteborgs-Posten. (2001-08-03). *Polis tvingade kvinnor klä av sig*, sid. 10 <http://webtretriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...> (2010-04-23).

¹⁵⁷ Arbetaren. Hästbacka, Rasmus. Sjöström, Johan. Sjöstedt, Jonas. (2001-1/8-7/8) ”Solidaritet utan våld – inte tomma ord” <http://www.arbetaren.se/2001/31/debatt.html> (2010-04-29).

demonstrationens mål, den röda zonen, för att istället gå mot Corso Torino där flertalet faciliteter förstörs och där de använder omkullvälta sopcontainrar som barrikader.

Det är när de fredliga demonstranterna går vidare från mötesplatsen som även de blir attackerade av polisen som avfyrar tårgaspatroner mot dem. Detta och tidigare nämnda exempel visade på hur polisen enligt Warlenius inte skiljde på det svarta blocket och fredliga demonstranter och han refererade till en av GSF advokaterna på plats, Angelo Solento, som påpekade att polisen enligt italiensk lag enbart har rätt att försvara sig enligt den våldsgrad som de möter och han menade att ett ännu tydligare brott mot detta är incidenten från första dagen där en av demonstranterna dödats. Exempel ges även på hur polisen i vissa fall drivit det svarta blocket mot grupper av fredliga demonstranter i närheten, som då blev påverkade av polisens metoder, men även försattes i potentiell fara från det svarta blockets metoder. Rebecka Bohlin refererar i sin artikel till Tord Björk som drar kopplingar till polisens agerande under Göteborgskravallerna.

Ögonvittnen är förvånade över hur polisen lät dem härja fritt. Det är ett nytt mönster. Nytt är också att det svarta blocket slår sönder urskilningslöst, att de inte väljer banker, McDonalds och liknande utan slår sönder allt. Även i Genua lät polisen det svarta blocket härja, de drev dem dessutom mot de fredliga demonstranterna och gick sedan till attack mot pacifisterna.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Arbetare, Bohlin, Rebecka. (2001-25/7-31/7) *Polisen i Genua följer mönstret från Göteborg* (2010-04-29). <http://www.arbetaren.se/2001/31/nyhet2.html>

7. ANALYS

Kapitlet belyser medias framställning av kravallpolisen, de diskurser som kunnats identifieras och analysen av resultatet. Mötena avhandlas i kronologisk ordning.

7.1 WTO-MÖTET I SEATTLE

Kravallpolisen nämns i lika omfattning under rapporteringen i Göteborgs-Posten och Arbetaren. Arbetaren publicerade inom vår tidsmässiga avgränsning få artiklar med belysning enbart före WTO-mötet. Göteborgs-Posten rapporterade kontinuerligt både före, under och efter mötet, dock var artiklarna inte många till antalet. Polisens arbete och insatser belyses i mindre utsträckning och nämns inte i de förberedande faserna alls. Politiken bakom mötet är den centrala diskursen som vi kan utläsa i artiklarna från båda tidningarna och där ett aktivt ställningstagande tas för att u-länderna ska få ett större utrymme inom världshandeln och att deras krav och villkor blir sedda i större utsträckning. Under själva WTO-mötet belyser Göteborgs-Posten de organisationer som är på plats och kritiken från demonstranterna riktas mot WTO organisationen och den ekonomiska globaliseringen. Vidare belyser Göteborgs-Posten de marscher som den amerikanska fackföreningsrörelsen organiserat och som ska ske under dagen i Seattle. Målet med demonstrationerna är att stoppa mötet, i alla fall för People's Global Action eller som de själva uttryckte det: "Shut down the WTO" Protesterna mot globaliseringen och mot WTO är den centrala diskursen under mötet.

När mötet avslutats är den centrala diskursen det kaos som uppstod under mötet där mycket i artiklarna tyder på att utgången var oväntad. Varken arrangörer eller press förväntade att demonstrationerna skulle bli våldsamma och urarta i kravaller. Polisens arbete och insatser framställdes att de fick skingra demonstranterna, som hade blockerat hotellutgångarna med tårgas. Tårgasen kom in i hotellen vilket påverkade delegaterna som inte kunde genomföra förhandlingarna på grund av alla störningar. Mötet fick avblåsas och förhandlingarna avbröts och där vinnarna åtminstone tillfället blev demonstranterna och förlorarna u-länderna. Ur ett kritiskt teoretiskt perspektiv utgör medierna en del av den kapitalistiska ekonomin som blivit till en vara som ständigt reproduceras genom kommersiella intressen. Det handlar om att ansamla kapital och när rapporteringen från Seattle känns mindre angelägen för människor i Sverige minskar mediernas intresse och den ekonomiska drivkraften försvinner. Därför blir medierapporteringen från Seattle mager enligt marxistisk- inspirerad kritisk teori. De centrala diskurserna i rapporteringen från Seattle var: Demonstrationer, politiken bakom mötet, kaoset som utbröt och där Seattle fick ett bryskt uppvaknande. Förhandlingar som hela tiden fick avbrytas när tårgas kom in i hotellen där delegaterna fanns.

7.2 EU-TOPPMÖTET I GÖTEBORG

Före toppmötet i Göteborg 2001 var det förberedelser, förväntningar av olika slag som utgjorde det centrala i diskursen. Arbetaren passade på att åka till Berlin för en intervju med dåvarande förbundskansler Gerhard Schröder. Det är tydligt i Arbetarens artiklar innan själva evenemangets början att det finns en osäkerhetsfaktor kring hur polisen skulle komma att agera. Det som hände på Ekofinmötet i Malmö tidigare och de kravaller som där kom att utspela sig, satt kvar på näthinnorna. Polisens arbete och insatser skulle dock inte hamna i fokus på allvar förrän sammandrabbningarna mellan polis och demonstranter, det vill säga vid tiden då polisen slog en järnring runt Hvitfeldtska Gymnasiet med stora containrar.

Diskursen förändras och inriktas i stor utsträckning på våldsrapporeringen i både Göteborgs-Posten och Arbetaren med artiklar om sammandrabbningar och upplopp. Under hela toppmötet rapporterades det om de våldsamheter som ägde rum, diskursen är hegemonisk med inriktning på våldskaraktär. Det är framförallt efteråt när evenemanget är över som syndikalisterna krävde oberoende utredningar på grund av de många frågor som de ansåg behövde besvaras. Exempelvis de omringningar som polisen gjorde vid Hvitfeldtska Gymnasiet eller stormningen av Schillerska Gymnasiet med polisens nationella insatsstyrka. Många frågor väcks kring polisens agerande vid dessa tillfällen men även en besvikelse över händelseförloppet och att det politiska budskapet drunknade i allt våld är det centrala i den diskursen. Arbetaren framställde annars polisens arbete och insatser under Göteborgskravallerna som brutala och motsägelsefulla som gärna svängde med batongen åt både höger och vänster. Det är skarp kritik från syndikalisternas håll. Göteborgs-Posten har en annorlunda framtoning av kravallpolisens arbete. Det är polisen som räddade demonstranter och mötesdeltagare från ligister eller huliganer som förstörde Göteborgs Stad och som inte behövde någon provokation i sina förstörelseräder. Däremot efter toppmötet belyste även Göteborgs-Posten kritiken som kom från demonstranter och om polisbrutalitet som skett på Schillerska Gymnasiet.

Habermas förordar en kommunikativ rationalitet där fler får delta i diskussionen med bedömningar och reflektioner.¹⁵⁹ När allmänheten får skriva in till Göteborgs-Postens redaktion uppstår ett större deltagande, vilket är viktigt att inte enbart journalisterna får ge sin bild av kravallerna. Genom att använda Norman Faircloughs textanalys så skiftar agenterna och mottagarna i tidningarna. I Göteborgs-Posten utför aktivisterna handlingar mot poliserna och i Arbetaren är bilden den motsatta. Enligt Habermas utgjorde denna kommunikation som tidningarna stått för ansetts som en förvrängd kommunikation, både ur ett ideologiskt och kommersiellt perspektiv. Det existerar inga kritiska reflektioner eller bedömningar från andra deltagare utan kommunikationen utgörs av ideologiska förankringar och ett auktoritärt system. Vidare är det inte kommunikativt rationellt utan snarare byggt på pengar och makt.¹⁶⁰

De diskurser som kunde urskiljas under rapporteringen från EU-toppmötet i Göteborg var: Planering och förberedelser, osäkerhet och oro över att det kan komma att bli våldsamt under toppmötesdagarna. Tre centrala händelser utspelades, Avspärningen av Hvitfeldtska Gymnasiet, Förstörelsen av Avenyn samt Skotten på Vasaplatsen. Poliskritiken från Arbetaren är tydlig och Göteborgs-Postens kritik mot aktivisterna. En diskursiv förändring skedde och Göteborgs-Posten belyste även poliskritik i samband med stormningen av Schillerska Gymnasiet. Horkheimer och hans kritiska teori om vi ska försöka väva in detta i analysen utgår Frankfurtskolan från de ekonomiska motiven som maktmekanismer precis som Karl Marx avsåg med sin historiska materialism, produktionskrafterna och produktionsförhållanden i samhällsutvecklingen. Att fokus hamnar på våldet är ett sätt att sälja tidningar men det speglar inte alltid verkligheten. Därför kan det ses som förvrängd kommunikation enligt Habermas enbart utifrån journalisternas perspektiv och ansamlingen av kapital. Detta är massbedrägeriet om masskulturen som inordnas i varans kretslopp enligt Horkheimer och Adorno i en monopolistisk stat där ägandet av produktionsmedlen koncentreras till ett fåtal händer.¹⁶¹

¹⁵⁹ Alvesson, Mats, Deetz, Stanley. (2000), sid. 104.

¹⁶⁰ Alvesson, Mats, Deetz, Stanley. (2000). sid.104 f.

¹⁶¹ Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlitteratur, sid. 129, 132.

7.3 G8-MÖTET I GENUA

Medierapporteringen från Genua är likartad med Göteborg. Det nämns förberedelser av olika slag från både polis och demonstranter och att det uppstår förväntningar och farhågor om att det kan bli stökigt. Det i sin tur är grundat till händelseutvecklingen i Göteborg och det som skedde under EU-toppmötet vid detta tillfälle. Det centrala i diskursen är de farhågor, rädsla för polisvåld samt förväntningar som finns inför G8-mötet. Det har redan inträffat våldsamma incidenter redan innan mötets början vilket ytterligare förstärker spänningen inför mötet. I Göteborgs-Posten nämns att Genua är en plats som bör undvikas under mötet medan Arbetaren förespråkar vikten av att demonstrera i Genua.

När G8-mötet inletts är rapporteringen precis som i Göteborg inriktad på kravallerna mellan polis och demonstranter. Det handlar om dödsskjutningen av en ung aktivist men vi kan här se en skillnad i framställning i rapporteringen av denna händelse. I Göteborgs-Posten beskrivs händelsen av mer generell och beskrivande karaktär medan Arbetaren har en mer personlig vinkling och tragedin för det som inträffat. Diskursen är våldsinriktad på kravallerna under hela mötet, där politiken och demonstrationerna drunknar i våldsrapporteringen som kan utgöras av kommersiella intressen. Främst blir detta tydligt i Göteborg med tanke på att det skedde hemma i Sverige och speciellt intressant för Göteborgsinvånarna.

Diskursen efteråt när mötet avslutats inriktas skarp kritik i båda tidningarna mot polisens agerande, speciellt vid stormningen av Diaz skolan som framställdes som brutal och blodet flödade. Arbetaren riktar skarp kritik mot det svarta blocket och visade avståndstagande från deras metoder men rapporterade också att polisen inte kunde skilja mellan våldsamma och fredliga demonstranter. G8-mötet sammanfattas med ett dystert resultat med många skadade och en död person som följd och vidare att denna våldsutveckling som skett i Göteborg och Genua måste brytas. Göteborgs-Posten nämner att efteråt väntas rättsprocesser och utredningar om polisbrutalitet och polisvåld. Diskursen är inriktad på vad som skett i Genua under dessa dagar och att det nu kommer att bli ett efterspel med rättsprocesser och utredningar.

Centrala diskurser i rapporteringen från Genua var: Rädslan och nervositeten inför mötet, säkerhetspådrag vid gränserna till Italien. Dödsskjutningen av 23-årige anarkisten Carlo Giuliani. De våldsamma kravallerna tar upp stor del av rapporteringen samt poliskritiken efteråt i båda tidningarna. Utredningar och rättsprocesser belyses också i tidningarna efteråt.

8. DISKUSSION OCH AVSLUTANDE KONKLUSIONER

I detta kapitel knyter vi samman kandidatarbetet med våra frågeställningar, teori och metod samt resultat och analys. Dessutom besvaras den sista frågeställningen om skillnader i rapporteringen om Göteborgs-Posten och Arbetaren fokuserar på ett annat land än Sverige.

De frågeställningar som vi har utgått ifrån i detta kandidatarbete har varit, Hur framställs kravallpolisens arbete och insatser under WTO-mötet i Seattle, EU-toppmötet i Göteborg, samt G8-mötet i Genua i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren och vilka diskurser kan identifieras i tidningarna Göteborgs-Posten och Arbetaren? Vi valde även att analysera vilka skillnader som finns i framställningen om Göteborgs-Posten och Arbetaren fokuserar på ett annat land än Sverige. Som teori och metod valde vi kritisk teori och kritisk diskursanalys för att få svar på frågeställningarna.

Tidigt kunde vi se att Göteborg och Genua var väldigt likartade både i händelseförloppet, exempelvis med att båda mötena hade kantrats av polisskott, samt belägringen av en skola, Hvitfeldtska respektive Diaz skolan som utgjorde sovlokal där demonstranterna samordnades. Det i sin tur påverkade indirekt medierapporteringen av Göteborg och Genua med anledning av dess snarlika karaktär. Seattle fick en annan ton i medierapporteringen där fokus låg på politik och demonstrationerna som i sin tur kan ha sin förklaring i att det var första mötet där protesterna utmynnade i våldsamma kravaller. Det var oväntat att detta skulle inträffa. Detta har kallats "Startskottet i Seattle" och den nya protestvåg som svepte över stora delar av världen inleddes. Exempelvis Attac och Ya Basta (Vita overallerna) som del av nya sociala rörelser och antiglobaliseringsrörelsen som gjorde sig ett namn genom denna nya vänstervåg.

Vänstervågen i sig gjorde att medierapporteringen starkt kom att präglas av de nya protester som nu utspelades främst i Europa i samband med internationella toppmöten. De möten som ägt rum med början i Seattle och vidare till Prag, Nice, Göteborg med mera utgjorde en del av ett större politiskt protestmönster som inspirerades av varandra. Denna förändring syns tydligt i både Göteborgs-Posten och Arbetaren, dock finns det skillnader i framställningen av kravallpolisens arbete. Rapporteringen i både Göteborgs-Posten och Arbetaren är likartade och polisens arbete nämns nästan ingenting från Seattle och rapporteringen är även mindre omfattande än från Göteborg eller Genua. Ett exempel på detta är att rapporteringen inte alls betonade inblandade personer på samma sätt som under de två andra sammankomsterna utan var av en mer generell karaktär där aktörerna fick mer utrymme i rapporteringen från de andra mötena. Det stämmer väl överens med medieforskaren Stig Hadenius slutsats där händelser som befinner sig på ett geografiskt avstånd långt ifrån inte får samma prioritet som exempelvis Göteborgskravallerna fick för Göteborgs-Posten.

Göteborgs-Postens artiklar kan ses som förvrängd kommunikation styrt av pengar och makt enligt Habermas systemteori. Det medborgarperspektiv som Göteborgs-Posten införde under EU-toppmötet i Göteborg och läsarna fick skriva in till redaktionen och åsikterna publicerades. Detta utgör mer av kommunikativ rationalitet med kritiska reflektioner och bedömningar i samspel med allmänheten. Pengar och makt utgör samtidigt den sociala praktiken i Faircloughs tredimensionella modell som påverkar texterna på olika sätt. De stora tidningskoncernerna med sin ekonomiska makt har som mål att konkurrera ut de mindre redaktionerna och utgör den hegemoniska kampen i medierapporteringen.

Arbetaren är mer förankrat i Frankfurtskolans synsätt med sin vänsterideologi och utgör motdiskursen mot kapitalism och profittänkande. De skriver för en smalare specifik publik

och har inte som mål profiten utan i större utsträckning samhällsupplysningen ur ett syndikalistiskt perspektiv. Arbetaren följer dock samma mönster som Göteborgs-Posten med fokus på våldet. Enligt Frankfurtskolan är det bara en fråga om i hur stor utsträckning som kapitalismen reproduceras. Den kritiska teorin uppmanar till förändring men varken Göteborgs-Posten eller Arbetaren utgör denna förändring. För i sådana fall skulle inte monopolkapitalismen fortsatt existera utan det hade skett en marxistisk revolution. Därför är ingen av tidningarna tillräckligt radikala för att utgöra samhällsförändringen, utan på sin höjd kan de enbart bidra till utmaningen. Den kapitalistiska ekonomi som råder utgör beviset för detta. För att sammanfatta det kritiska perspektivet om hur kravallpolisen framställs i media och de diskurser som kan identifieras är av mindre betydelse. Problemet med detta är att fokus försvinner från de fredliga demonstrationerna och det arbete kravallpolisen lägger ner på detta, för att istället inriktas på batongslag och tårgas i medias framställning. Det handlar om att ansamla kapital och vad som sedan skrivs är mindre viktigt och dess effekter för kravallpoliserna. Det är den politiska makt och ekonomiska faktorerna som Karl Marx benämnde med sin historiska materialism med ekonomin som basen för samhällsutvecklingen som har betydelse i en kapitalistisk ekonomi. Detta måste människor bli medvetna om och som indirekt påverkas av hur kravallpolisen framställs i media. Samtidigt bör en medvetenhet uppstå att vid den tid när den kritiska teorin uppstod var en helt annan. Fascism, nazism och oroligheter var en del av den verklighet som Horkheimer och Adorno levde i och kritisk teori skrevs i exil. Den ekonomiska utveckling som de fick se inledningen av har utvecklats ytterligare i modern tid. Det tolkas som att den kapitalistiska ekonomi vi nu lever i är långt ifrån Frankfurtskolans idealsamhälle. Men ekonomin är fortfarande i centrum, därför kommer kritisk teori att bestå och uppmana till det kritiska tänkandet. När vi läser en text kan vi tänka på de bakomliggande faktorerna med ekonomisk och politisk styrning. Det är också detta som Fairclough vill åt och lyfta upp i människors medvetande. En jämförelse med Oskarsson avhandling *Lag eller ordning? påverkades polisorganisationen av vad medierna skrev*. Medierna har dock en förmåga till en slags förvrängd kommunikation enligt Habermas som inte alltid speglar sanningen.

Ur ett lingvistiskt perspektiv skiftar agenterna och mottagarna i handlingarna. I Arbetaren är det kravallpolisen som utförde materiella handlingar som slog med batonger och bankade med sina sköldar taktfast och sköt tårgas på både fredliga och våldsamma demonstranter. I Göteborgs-Posten är det aktivisterna som grävde upp sten och kastade på polisen, krossade skyltfönster, satt bilar i brand med mera.¹⁶² En förklaring till detta kunde vara att Göteborgs-Posten fick information från polisens presskonferenser och därmed en vinkling utifrån polisens perspektiv. Arbetaren hämtade främst sin information från demonstrationsnätverken och demonstranterna, vilket har betydelse för diskursen. Därför borde det som Fairclough förespråkar, inte bara ske en inriktning enbart med hjälp av textanalys utan sammanhanget bör också belysas.

Göteborgs-Posten skiljde sig åt i den diskursiva praktiken i Göteborg och tog polisens sympati men i Arbetaren är diskursen hegemonisk med ständig poliskritik under både Göteborg och Genua. En tid efter EU-toppmötets avslutande skedde en diskursiv förändring där även Göteborgs-Posten kritiserade polisernas arbete. I Genua gick det att urskilja en mer samstämmig diskurs där båda tidningarna belyste poliskritik på olika sätt. Vi tolkar det som att när rapportering sker från annat land upphävs den lokala ekonomiska, politiska styrningen vilket i detta tycks ha lett till en mer kritisk och objektiv syn distanserad från lokalt rådande

¹⁶² Bergström, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005), sid. 282 f.

förhållanden som i annat fall kunde ha påverkat rapporteringen. Hur konsumtionen av texterna var är också viktigt i sammanhanget. Det gick inte som en syndikalistisk tidning använda sig av det som Göteborgs-Posten skrev eller tvärtom. Därför blev texten anpassad till vilka målgrupper tidningen inriktade sig mot som en del i den diskursiva praktiken.¹⁶³ Göteborgs-Posten skulle kunna benämnas som den hegemoniska diskursen och Arbetaren som var i underordnad ställning som motdiskursen.¹⁶⁴

¹⁶³ Bergström, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005), sid. 324.

¹⁶⁴ Sahlin, Ingrid. (red.) (1999), sid. 86 f.

9. LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

Abrahamsson, Bengt. (2007). *Hierarki. Om ordning, makt och kristallisering*. Malmö: Liber.

Abrahamsson, Hans. (2006). *En delad Värld. Göteborgshändelserna i backspegeln*. Stockholm: Leopard förlag.

Alvesson, Mats, Deetz, Stanley. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur

Andersen, Heine. Kaspersen, Lars Bo. (Red.), (2007). *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Bergström, Göran, Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur

Giddens, Anthony. (2003). *En skenande värld. Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. Stockholm: SNS.

Giddens, Anthony.(2007). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Giddens, Anthony (1999) *Tredje Vägen. Om förnyelsen av socialdemokratien*. Stockholm: Atlas förlag.

Hadenius, Stig. (2008). *Massmedier. Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Falun: Scandbok.

Oskarsson, Mikael. (2005). *Lag eller ordning? – Polisens hantering av EU-toppmötet i Göteborg 2001*. Stockholm: Jure Förlag AB.

Fairclough, Norman (2003). *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group.

Sahlin, Ingrid. (red.) (1999) *Diskursanalys som sociologisk metod. Mer än kalla fakta. Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Therborn, Göran. (1976). *Frankfurtskolan. Till kritiken av den kritiska teorin*. Stockholm: Arkiv studiehäften 2-3.

Tilly, Charles. (2000). *Beständig ojämlikhet*. Lund: Arkiv.

Wijk, Erik. (2002) *Göteborgskravallerna och Processerna*. Stockholm: Manifest.

Winther, Jørgensen, Marianne, Philips, Louise. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

<http://www.arbetaren.se/2001/24/ledare.html>

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet1.html>.

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet3.html>

<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet7.html>
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet8html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet14.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet18.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet20.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet22.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet1.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/25/rep1.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet4html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/29/ledare.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/29/nyhet2.html>.
<http://www.arbetaren.se/2001/30/ledare.html>
<http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet1.html>
<http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet2.html>
<http://www.arbetaren.se/2001/30/debatt1.html>
<http://www.arbetaren.se/2001/31/debatthtml>

Berg, Anton (2007) *Om Göteborgskravallerna*. P3-dokumentär.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2519&artikel=1770508>

<http://info.gp.se/omgp/1.10872>

www.kinal.se/zapatisterna , <http://www.kinal.se/foreningen-k-inal>

Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122. Göteborg 2001 Del 1*
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/304f1eb6.pdf>

Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122. Göteborg 2001 Del 2*
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/f6589b08.pdf>

Justitiedepartementet, *Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2002:122*, sid. 59, Del 3.
sid.480. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/36db93cc.pdf>

<https://www.sac.se/Om-SAC/Detta-är-SAC>

[https://www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Broschyrer,-småskrifter-och-böcker/Författare/Ramström,-Edvard/En-fri-tidning-Arbetaren,-syndikalistisk-pressröst-60-år/\(language\)/swe-SE](https://www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Broschyrer,-småskrifter-och-böcker/Författare/Ramström,-Edvard/En-fri-tidning-Arbetaren,-syndikalistisk-pressröst-60-år/(language)/swe-SE)

<https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&doc...>

<https://web.retrieverinfo.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...>

http://www.wto.org/English/thewto_e/vacancies/recruitment_e.htm

BILAGA A - KÄLLMATERIAL

GÖTEBORGS-POSTEN

Seattle

Göteborgs-Posten, Henriksson Dick (1999-11-29). *Många morötter för handeln. Välfärdsvinster på 2500 miljarder om nya WTO-rundan går i mål.*

Göteborgs-Posten, Zejan, Mario, Alvesson, Magnus (1999-11-30). *Det går att avskaffa fattigdomen*

Göteborg-Posten, Henriksson, Dick (1999-11-30). *Protester mot globaliseringen.*

Göteborgs-Posten (1999-02-12). *Fullt kaos i Seattle.*

Göteborgs-Posten (1999-02-12). *Kaos på WTO:s toppmöte.*

Göteborgs-Posten (1999-12-05). *Hon vann slaget. WTO-mötet slutade med fiasko.*

Göteborgs-Posten (1999-12-06). *Fiasko i Seattle. Det är illa för alla parter att WTO-mötet urartade i ett ställningskrig.*

Göteborg

Göteborgs-Posten (2001-06-13). Anderson, Ylva M. *Hela världen har ögonen på Göteborg.*

Göteborgs-Posten (2001-06-14). *I dag hänger det på håret.*

Mediearkivet:<http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume...>

Göteborgs -Posten (2001-06-14). Norsesund: *Målande protest mot EU.* <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...>

Göteborgs-Posten (2001-06-14). *Protest mot Bush.* Mediearkivet: <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050802...>

Göteborgs -Posten, Berglund, Conny, Wettre Karin, Larsson Arne, Nygren, Per (2001-06-15). *Våldsam vändning Dialogen tog slut- polisen grep över 240 demonstranter.*

Göteborgs-Posten, Hjärne, Peter (2001-06-15). *Våldtaget Göteborg.*

Göteborgs-Posten, Strömvall, Anna (2001-06-15). *Polisen gör ett bra jobb.*

Göteborgs Posten (2001-06-15). *Låt inte våldet få sista ordet.*

Göteborgs-Posten, Johansson, Lars Ove (2001-06-17). *Kritiskt för skottskadad aktivist.*

Göteborgs-Posten, Wettre, Karin (2001-06-18). *Ungdomar på Schillerska chockade.*

Göteborgs-Posten, Thorpenberg Paulsson, Eva (2001-06-18). *Krav att polisens agerande granskas.*

Göteborgs-Posten, Olausson, Jonas (2001-06-19). *Polisen agerade provokativt.*

Göteborgs-Posten, Wettre, Karin (2001-06-21) 33 anmälningar mot polisen ”Vi vill markera att vi inte kan acceptera polisens brutalitet.

Göteborgs- Posten, Andersson, Jan (2001-06-30). *Handlarna kräver 60-70 miljoner för skador.*

Genua

Göteborgs-Posten. (2001-07-19). *Kravallberedskap: I morgon är det Genuas tur.*

Göteborgs-Posten. (2001-07-19). *Drygt 700 olika grupper.*

Göteborgs-Posten, Björnheden, Hanna (2001-07-19). *Stor rädsla för polisvåld. Amnesty granskar de mänskliga rättigheterna.*

Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas (2001-07-21). *Besvikelse efter dödsskotten.*

Göteborgs-Posten. (2001-07-22). *Demonstration mot G8 I Stockholm.*

Göteborgs-Posten, Lars Lönnroth. (2001-07-23). *Maskerings-förbud bättre än tårgas.*

Göteborgs-Posten, Björklund, Thomas. (2001-07-22). *Våldsam dag trots fredlig protest. Över hundratusen i massiv manifestation mot G8-mötet.*

Göteborgs-Posten (2001-07-23). *Sex svenskar gripna av polis I Genua.*

Göteborgs-Posten (2001-07-23). *Lärdomar från Genua.*

Göteborgs-Posten (2001-08-04). *UD kritiseras av gripna i Genua.*

Göteborgs-Posten (2001-08-03). *Polischefer i Genua omplaceras.*

Göteborgs-Posten, Karlsson, Hanna (2001-07-26) *Italiensk opposition kräver utredning av polisvåld.*

Göteborgs-Posten. (2001-08-03). *Polis tvingade kvinnor klä av sig.*

Mediearkivet:<http://webretreiver-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&docume>

ARBETAREN

Seattle

Arbetaren, Frank, Bella (1999). *Korsetter, äpplen och investeringar.*

Arbetaren, Frank, Bella (1999). *Arbetarens rätt att organisera sig.*

Göteborg

Arbetaren, Bratt, Anna-Klara (2001-13/6-19/6). *Tre önskningar i en. Händerna på täcket, polisen.* <http://www.arbetaren.se/2001/24/ledare.html>

Arbetaren, Frank, Bella (2001-13/6-19/6). *Gripna för olaglig camping.* <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet1.html>.

Arbetaren, Frank, Bella (2001-13/6-19/6). Göteborg Vibrerar.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet3.html>

Arbetaren, Björkman, Markku, (text och foto). 2001-13/6-19/6. Trygghet och flexibilitet.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet5.html>

Arbetarens underrättelsetjänst/AUT. 2001-13/6-19/6. Koll på EU kritikerna.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet7.html>

Arbetaren, Warlenius, Rikard (Text), Eriksson, Jan-Åke (Foto) (2001-13/6-19/6). Polis omringar Hvitfeldtska. <http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet8.html>.

Arbetaren, Bohlin, Rebecka (2001-13/6-19/6). Kravaller vid Hvitfeldtska.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet13.html>.

Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-13/6-19/6). Som man sår får man skörda.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet14.html>.

Arbetaren, Deland, Mats (2001-13/6-19/6). Tre skjutna av polis.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet18.html>.

Arbetaren, Deland, Mats (2001-13/6-19/6). 200-300 omhändertogs efter icke-våldsmöte.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet20.html>

Arbetaren, Frank, Bella, Warlenius, Rikard (13/6-19/6). 20.000 för ett annat Europa.
<http://www.arbetaren.se/2001/24/nyhet22.htm>

Arbetaren, Frank, Bella (2001-22/6-28/6). Fortsatt kritiskt för 19-åringen.
<http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet1.html>.

Arbetaren, Fleischer, Rasmus (2001-22/6-28/6). 78 personer tvingades ligga på marken
<http://www.arbetaren.se/2001/25/nyhet4.html>

Arbetaren, Frank, Bella (2001-22/6-28/6). Vad var det som gick fel?
<http://www.arbetaren.se/2001/25/rep1.html>

Genua

Arbetaren, Warlenius, Rikard (2001-18/7-24/7). Över 100 00 väntas till G8-protest.
<http://www.arbetaren.se/2001/29/nyhet2.html>.

Arbetaren, Bratt, Anna-Klara (2001-18/7-24/7). En annan värld är möjlig- denna vecka på italienska. <http://www.arbetaren.se/2001/29/ledare.html>.

Arbetaren, Bratt, Anna-Klara (2001-25/7-31/7). Svart Pedagogik.
<http://www.arbetaren.se/2001/30/ledare.html>

Arbetaren. (2001-25/7-31/7). "Polisen i Genua följer mönstret från Göteborg"
<http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet2.html>

Arbetaren, Warlenius, Rikard. (2001-07-25). Framgång och fatalt nederlag.
<http://www.arbetaren.se/2001/30/nyhet1.html>

Arbetaren. Hästbacka, Rasmus. Sjöström, Johan. Sjöstedt, Jonas. (2001-1/8-7/8). ”*Solidaritet utan våld – inte tomma ord*” ”<http://www.arbetaren.se/2001/31/debatt.html>